

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

N:r 7
Juli
1948.
Pris 65 öre

Foto: Världen i Bild.

STOCKHOLM
MED OMNEJD

Svenskt Papper Aktiebolag

Sveavägen 98, Stockholm

Alla slag av papper för
tryckerier.

Specialitet

Tryckpapper för böcker och
tidskrifter - Broschyromslag

Medlemskap i statsunderstödd

SJUKKASSA

är en ekonomisk tillgång, som Ni ej kan
undvara. Skydda Eder själv och Edra
barn genom inträde i ortens
erkända sjukkassa

ÖSTRA SVERIGES

ERKÄNDA CENTRALSJUKKASSA

Sveavägen 61 - Stockholm
Tel. 23 09 85

SÖDERMALMS SLAKTERI AB KÖTT- & CHARKUTERIAFFÄR

Fabrik och kontor: Horns-
gat. 66 B. Tel. Väx. 44 00 15

Försäljningslokaler: Långholmsg. 12-14,
Hornsgatan 66 B. Telefon 44 00 15.

KJOLPLISSERING

i moderna veck och mönster, märkning,
hålsöm, brodering, stråveck, knapphål
och knappslagning utföres fort och väl.
Gamla Plisséer ompressas.

Order till landsorten.

"SPECIAL"-STOCKHOLM
Tel. 10 43 71 Malmkillnadsgat. 23

JUTELUMP

Säckar och juteväv köpes. Fördämnings-
mattor, cisterner, sand- och torkgaltar
säljas. Koksgrutor, Järnbalkar och Plåt.

A. JÖNSSON & C:o

Timmermansgat. 47 - Stockholm
Tel. 43 03 59, 43 63 83

ALINGSAS

BETALD ANNONSPLATS

BODEN

Allt för fisket
Kastspön, Rullar, Drag
Pimplar, Metspön, Revlar
AB Wallstens Järnhandel
Boden
Tel. 1890, växel

I 19:ns DAMFRISERING

(Inneh. Inga-Mari Hemling)

Rekommenderas

Tel. 1769 BODEN Tel. 1769

Britta Nilssons
FINBAGERI & CAFÉ
Kungsgatan 10, BODEN. Telefon 2598
Rymliga och trevliga lokaler
Beställn. emottagas
Begravningar arrangeras

TANDLÄKARE WÄNNSTRÖM

Drottninggatan 4 - Telefon 1019

BODEN

BERGERS

Urmakeri-, Guldsmeds- & Optiska affär
Telegrafhuset BODEN
REKOMMENDERAS
Alltid välsorterad - Tel. 2178

VÄLKOMMEN TILL

Konditori CECIL

KUNGSGATAN 23 BODEN

GUNHILD EDINS
DAMFRISERING

Tel. 1149. Drottninggat. 4
YRKESKICKLIG PERSONAL
alltid till Eder tjänst.

KÖP HANDSKEN I SPECIALAFFÄREN
Dam-, Herr- och Barnhandskar
Väskor, Strumpor stor sortering
HANDSKMAGASINET

Tel. 1252 Kungsgat. 29 Tel. 1252

Ska' de köpas tyger eller kläder
gå vi till

ÅKERLUNDS

EKIPERING FÖR ALLA ALDRAR

A.-B. EKLÖF & DEGERMAN

Snickerifabrik

Välgjort arbete. Humana priser.

INGV. FORSBERG
SMIDES- & MEK. VERKSTAD
Strandplan 5 Tel. 1072

— REKOMMENDERAS —

Kommanditbolaget BETONG

SANDER & C:o, Hednoret

Telefon Boden 650 16

BORÅS och SÖDRA
ÄLVSBOGERS LÄN

AB NORRMALMS GJUTERI & MEK. VERKSTAD

Telefon 103 93

— BORÅS —

GJUTGODS och REPARATIONSARBE-
TEN för TEXTILINDUSTRIEN

AB BREDIN & C:O — KINNA

Värme- och Sanitära anläggningar
utföras fackmässigt under garanti

Telefon 323

Marks Jacquardväveri

Tel. 600 08 Björketorp Tel. 600 08

Tillverkar:

Möbeltyger, Duchatelltäcken, Gar-
diner och Draperivaror i såväl
bomull som konstsilke

Andrées Begravningsbyrå Efr.
NILS HULTCRANTZ
Södra Kyrkogat. 52, B o r å s. Tel. 141 28
Humana priser.

Ombesörjer alla Begravningar och Eld-
begängelser med omsorg och pietet.

Borås

Fabriksnederlag

DEN SVENSKA HANDLAREKÄRENS
FÖRNÄMSTA INKÖPSKÄLLA

Skydda de friska
genom att effektivt
hjälpa de sjuka!

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

JULI 1948

Utkommer en
gång i månaden
11:e årgången

Ansvarig utgivare:
EINAR HILLER
Redaktör:
SIXTEN HAMMARBERG

Kocksgatan 15, Stockholm
Tel. 41 39 99 o. 44 40 40 (Växel) Postgiro 95 00 11
Prenumerationspris: Helår 7:—, halvår 4:—

Ägare:
DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND

SOMMAR OCH SEMESTER

Sommaren och semestern står i förgrunden, och var och en har sina planer och funderingar, större och mindre perspektiv allt efter råd och lägenhet, hur denna intensivt ljuvliga tid skall utnyttjas. Cirklarna bli snävare eller vidare allt efter ekonomi och olika förhållanden. Helst vill man ju bort från den plats, där man har sitt dagliga vardande — så långt bort som möjligt — och då låter det mest lockande med en resa utomlands. Under alla förhållanden måste man uppleva någonting nytt och omväxlande allt efter den önskelista man själv gjort upp. Resentrycken delar man ut generöst till andra — i vissa fall även mot honorar. Det sist nämnda förhållandet syftar närmast på våra utlandsskribenter, som då och då låter sina resentryck flöda över oss, magasinerade i tjocka brev med vackra utlandsfrimärken i olika storlekar och kulörer.

"Man påstår att svenskarna håller på att surna till", säger författaren Eyvind Jonsson bl. a. i ett resebrev från Schweiz. "Grinigheten och oginheten i butiker och möteslokaler, på tåg, i spårvagnar, bussar och på gatorna växer ..." Här gör Eyvind Jonsson en jämförelse med de förhållanden han möter i Schweiz och prisar det gemyt, som präglar samvaron i detta land, där hantverkare, arbetare, bönder och medelklass — alla de socialgrupper han kommit i beröring med — tycks ha funnit en annan livsmelodi, mera harmonisk och skönt klingande än våra knarriga vardagstoner här hemma. Detta resonemang, ursprungligen insatt i betydelsen av turistsynpunkter — närmast med blick på olika länders sätt att sköta sitt värdskap mot utlänningar — kan även vridas in i andra sammanhang. Många av de människor — vilkas talan vi föra — återfinnas knappast i turistbyråernas liggare eller på hotell och rekreationsorter i in- och utlandet. De ha inga större möjligheter att anställa jämförelser mellan olika servitörers sätt att hjälpa gästerna tillrätta med den krångliga texten på

matsedeln eller vinlistan. Nej, de ha betydligt krångligare paragrafer och texter att komma till rätta med. De manglas i socialregister och sjukjournaler, sliter sina skosulor i trapporna hos olika hjälpinstitutioner och åker en karusellfärd i skriftväxlingar, utredningar och remissyttranden, vilket icke har någon motsvarighet i vad nöjesfälten i olika länder kan bjuda på. Och om lyckan är god kan de — trots besvärliga reglementen och paragrafer — nässla sig in på arbetsplatserna och till och med bli delaktiga i den där knaggliga vardagsmelodin, som arbetslivet utgör för oss surmulna svenskar. Undras alltså, kära läsare, inte över att vi ofta i denna tidskrift sätter upp en något surmulen uppsyn över alla de svårigheter de partiellt arbetsföra måste slåss med. Vi ha tydligen — enligt iakttagelserna i utlandet — dubbel anledning att se särskilt sorgmodiga ut. Först och främst en knagglig väg via sjukhus och hjälpinstitutioner — en väg som trots allt goda vingårdsmän inom socialvården söker göra så ljus och trevlig som det är möjligt — och så till arbetets grottekvarn, där de olika kuggarna gnissla mot varandra, olusten hänger som en osynlig dimma över oss, och arbetsglädjen stelnar till kyliga miner och attityder.

Men det finns ljuspunkter, och våra tankar återgår till sommaren och dess möjligheter — semestertiden. Den nationalekonomiskt intresserade läsaren kan fundera över hur mycket samhället förlorar i arbetsdagar genom semesterfirandet, men även vad man vinner genom utvilade människor, människor, som fått pusta ut ett tag och återvänder till sina arbetsplatser, uppladdade till nya krafttag, fyllda av idéer och solenergi och — sist men inte minst — något mera av den livsglädje och det gemyt, vilket tycks ha frusit fast hos oss svenskar. Den sista tillgången av magasinerad livsglädje är kanske svårast att bedöma nationalekonomiskt. Men är det inte så, att hets och gnissel mellan oss människor bott-

Lovande resultat av PAS-behandling mot tuberkulos

Överläkare Bo Carstensen.

Kemoterapin kan tydligen inregistrera en framgång genom de senaste rönen på området, vilka redovisas av doktorerna Bo Carstensen, Östersund och Stig Sjölin, Uppsala, i en artikel i Svenska Läkartidningen. Det rör sig här om det svenska läkemedlet para-aminosalicylsyra (PAS) vilket har professor Jörgen Lehmann, Göteborg, som upphovsman. Sedan januari 1947 ha kliniska prövningar med PAS pågått vid Sandträskes sana-

torium och sedan september samma år också vid Sollidens sanatorium. Sammanlagt ha hittills ett 130-tal fall av lungtuberkulos behandlats med PAS vid dessa sjukhus. Av detta material har i den nämnda redogörelsen endast medtagits 22 fall som varit komplicerade med röntgenologiskt säkerställd tarmtuberkulos. Redan på ett tidigt stadium av undersökningarna visade sig preparatet ha en särskilt påtaglig effekt i dylika fall och av denna anledning har det ansetts lämpligt att bearbeta dem för sig. Materialet utgöres av 12 män och 10 kvinnor i åldern 20 till 37 år. Av den allmänna karakteristiken av fallen framgår att det är fråga om svårt sjuka, som under lång sjukhusvistelse prövat olika behandlingsmetoder utan framgång.

I sammanfattningen framhålles om de 22 PAS-behandlade fallen, att en bestående allmän förbättring inträtt i icke mindre än 19 fall. 3 av dessa ha förbättrats så att de kunnat lämna sjukhuset, 1 är färdig att sändas hem och 8 ha överförts i operabelt tillstånd. Hos *samtliga* behandlade har inträtt en tydlig förbättring i allmäntillståndet, och några allvarliga biverkningar av det nya medlet till men för patienterna ha icke iakttagits.

I slutorden framhållas de båda läkarna bl. a. att vår terapeutiska arsenal genom PAS tillförts ett medel av utomordentlig effekt vid den sekundära tarmtuberkulosen. Av materialet kan möjligen också utläsas en gynnsam verkan på färsk tuberkulös lungförändring. Vidare synes PAS få stor betydelse, när det gäller att överföra dåliga, ej operabla fall av lungtuberkulos i sådant skick att kirurgisk kollapsterapi kan inledas.

De läsare, som önska taga del av en ingående redogörelse om de nyaste rönen på PAS-behandlingens område hänvisas till Svenska Läkartidningen, nr 16 1948. ("Para-aminosalicylsyra /PAS/ vid lungtuberkulos med sekundär tarmtuberkulos" av Bo Carstensen, Östersund och Stig Sjölin, Uppsala.)

nar i att de fysiska och psykiska krafterna spänts för hårt, vilket förhållande i sig bär fröet till många sjukdomar och olyckor. Och till sist kan man väl i reflexionerna över semesterns betydelse även innefatta ett önskemål: Må den ge oss tid att besinna vår handel och vandel så tillvida, att vi låter paragraferna och den tvångströja av bestämmelser och förordningar ett demokratiskt och lagbundet samhälle utrustat oss med bli en luftigare och mera fördomsfri klädnad, samt att vi få gladare ansikten och ett mera tolerant och harmoniskt umgänge med varandra. Detta gäller inte minst inom socialvården. För att tala som syssloman Einar Lind i sin artikel "Den gode domären" på annan plats i detta nummer: "Ständigt och jämt hör man talas om förbättring i omvårdnaden om människor, som förväntas följa av nya lagar och förordningar och nya vårdformer. Men sällan — och då ofta i förbigående — diskuteras den betydelse människan-tjänstemannen spelar i det sociala arbetet."

Låt oss alltså använda semestern till att fundera ut nya former för samlevnaden, där något av semesterglädjen sitter kvar hela året, även i betydelsen att vi tolka våra paragrafer så att vi inte ställer några människor utanför samhällsgemenskapen. Insatt i de vidaste sammanhang kan semestern bli en av de mest produktiva och stimulerande faktorerna i vårt närings- och samhällsliv — för att nu hålla oss till det traditionsbundna resonemang vi bruka föra under denna ledarspalt.

Och sist: det skulle väl vara roligt, om vi gemensamt kunde dämpa ned tongångarna hos alla korrespondenter, som söka sig utomlands till livsglädjens källor och sedan sköter om importen av denna livsglädje i form av översvallande resebrev. Den varan bör vi väl kunna producera i större utsträckning själva — i likhet med det papper, som förmedlar glädjebudskapen till oss från utlandet!

Sixten Hammarberg.

DEN GODE DOMAREN

Syssloman Einar Lind, Göteborg, som förutom mångårig praktik i socialvårdens tjänst bl. a. fungerat som ordförande i den kommitté, som handlagt frågan om de partiellt arbetsföras sysselsättning och bostadsförhållanden m. m. för Göteborgs stad, har skrivit denna artikel för Status. Lind har kallat sin artikel "Den gode domaren" och behandlar med utgångspunkt från domarreglerna förhållandet mellan de hjälpbehövande och den som har ansvaret för samhällets socialvård. Bedömningen av hjälpbehovet och det sätt på vilket detta behov tillfredställes är en betydelsefull fråga inom socialvården, därom har syssloman Lind åtskilligt att säga oss.

Lag om fattigvården;

given Stockholms slott den 14 juni 1910

Vi GUSTAF. med 26 §.

Vid fattigvårdens handhavande bör fattigvårdsstyrelsen låta sig angeläget vara att lämna understöd på sådant sätt, att den behövande såvitt möjligt må bliva i stånd att för framtiden genom eget arbete försörja sig och de sina. Fördenskull bör fattigvårdsstyrelsen särskilt göra sig noga underrättad om de arbetstillfällen, som givas, för att kunna anvisa arbete åt hjälpsökande, vilken är arbetsför, och, om arbetsförmedlingsanstalt finnes i orten, i sådant syfte samarbeta med denna.

27 §.

Fattigvård meddelas :
understöd :

handlar annorlunda. Han känner sig som tjänare icke som herre. Han behandlar andra som han själv skulle ha velat bliva behandlad, om han befunnit sig i den hjälpsökandes situation. Den fallne är för honom en medmänniska, som mera är i behov av ett vänligt ord än bannor och förebräelser. Han är mäktig att visa medkänsla och förståelse och tvekar inte att göra mera för sina klienter än som är betingat av rätten att sitta kvar på sin plats och uppbära lön. Då han utmäter understöd är det tillräckligt stort för att hålla nöden från dörren, och han är angelägen att ge hjälpen den form, som i varje särskilt fall är den effektivaste, även om den kräver större uppoffring från det allmännas sida. Allt detta gör han den enskilde samtidigt, som han håller samhällets rätt och bästa för ögonen. Han är starkt medveten om sina skyldigheter gentemot de hjälpsökande, men känner samtidigt sitt ansvar mot det allmänna. Härmed vare icke sagt, att den enskildes och samhällets intressen korsa varandra. I regel torde det vara så att intressena löpa parallellt om önskemålen från båda hållen går ut på att snabbt och effektivt häva ett tillstånd av social missanpassning eller ett nödläge.

En god social omvårdnad kan icke bäras upp av några stentavlor med påbud och förbud. Socialvården behöver liksom kyrkan sitt evangelium. Vad hjälper goda lagar och moderna byråer om snålhet, småsinne och ovilja att hjälpa dominera människan. Goda lagar blir under sådana förhållanden ingenting annat än sagor, som inte ha med verklighet att göra. Endast den "goda domaren" kan ge verkligt liv och kraft åt det storslagna sociala lagstiftningsarbete, som under senare år bedrivits här i landet. Det är en sanning, som noga bör hållas i minnet vid val av män och kvinnor, som skola beklädas med makt och myndighet inom vår sociala omvårdnad.

Einar Lind.

"En god domare är bättre än god lag, ty han lagar alltid efter lägenhet. Där en ond och orättvis domare är, där bättrar god lag föga, ty han vrider och vränger allt efter sitt sinne."

Så ungefär lyder en av domarreglerna i vår svenska lagbok. Den är enkelt och klart formulerad och förorsakar oss därför ingen tankemöda att fatta.

Då jag första gången läste dessa rader kom jag att tänka på att den sanning, som här uttalas, äger sin fulla giltighet även inom vår socialvård.

Ständigt och jämt hör man talas om de förbättringar i omvårdnaden om människorna, som förväntas följa av nya lagar och förordningar och nya vårdformer. Mera sällan — och då ofta mera i förbigående — diskuteras den betydelse människan-tjänstemannen spelar i det sociala arbetet. Det verkar som om man föreställde sig, att om blott lagparagraferna äro humana till sitt innehåll, så kommer allt övrigt av sig själv.

Så är det emellertid icke. Liksom den gode domaren betyder mera inom rättsväsendet än god lag, så betyder socialvårdaren oändligt mycket mera än döda paragrafer, de må vara aldrig så välmenande till sitt innehåll.

Det är icke svårt att tänka sig in i de fattigas, de hjälpbehövandes läge i en kommun, där den, som blivit satt att omsätta vår sociala lagstiftning i det levande livet, mera tänker på att åt kommunen spara en sedel här och en sedel där, än att lindra nöden och bringa hjälp med bestående resultat. Där konserveras ohälsa och sjukdom, där skapas bitterhet och hat mot samhälle och enskilda, där dödas i det långa loppet viljan och förmågan till självförsörjning och där spolieras och förstöres mycken arbetskraft, som rätt vårdad och ansad skulle ha kommit samhället och enskilda till godo. Här om någonstädes gäller det gamla ordspråket att snålheten bedrar visheten. Förödelsen av värdefulla krafter och tillgångar blir sannerligen icke mindre om det kortsynta sparsamhetsnitet är parat med oförmåga att tänka sig in i en medmänniskas nödläge, eller med ovilja och intolerans mot dem, som kommit på sned i livet. Den, som så ansar sin uppgift, sätter goda lagar ur kraft, förvandlar dem till ofruktbara tillgångar i vårt sociala liv. En sådan "domare" är av ondo. Den gode domarens vederlike inom socialvården tänker och

Några glimtar från vårt studiefält

Intresset för studier stort. — Nationalföreningen mot Tuberkulos har lämnat gott stöd

Tage Berglund, t. f. kurator på Sandträsk's sanatorium, sköter här pekpinnen och undervisningen i aktuella ämnen — vi gissa att det är en del samhällsfrågor, som Berglund vill ge sina elever djupare insikter i...

Förbundets studie- och bildningsverksamhet har, liksom under tidigare år, visat fortsatt livaktighet. Det är numera ett vedertaget bruk att sanatorievistelsen och konvalescenttiden skall användas för studier och utbildning. Om man ännu icke har kunnat genomdriva denna princip till hundra procent kan man dock fastslå, att det numera knappast är någon av de till förbundet anslutna patient- och konvalescentföreningarna, som icke bedriver någon form av studiearbete eller närliggande verksamhet, även om antalet studerande och livaktigheten kan variera från tid till annan. Härtill kan i korthet anföras, att de lungsjuka — utöver det bildnings- och utbildningsbehov som

Här arbetar patienterna i diskussionsgrupper omkring kursens ämnen — en stimulerande och givande form av undervisning.

normalt kännetecknar varje organisations verksamhet — måste se berörda arbete i vidgad betydelse. Det gäller för oss i stor utsträckning medlemmar, som på grund av sjukdomens art måste bedriva studier som grund och begynnelse för påbörjande av omskolning och utbildning, för lämplig sysselsättning och levnadsbana. Mot bakgrunden av detta behov måste man även se förbundets studiearbete som ett viktigt led i en god eftervård och arbetsvård.

Samtidigt som man kan konstatera en mera fördjupad studieverksamhet med större och dyrbarare kurser — oftast studier i yrkesutbildande syfte — har även folkbildnings- och föreläsningens verksamhet fått allt större betydelse vid sanatorierna och inom konvalescentföreningarna. Den isolering från folkbildningsarbetets friska och kunskapsrika värld, vilket i hög grad varit sanatoriepatienternas situation, håller på att brytas. Folkbildningsarbetet har också under året erhållit ökat ekonomiskt stöd från det allmänna genom det förslag på basis av folkbildningsutredningens betänkande, vilket antogs av 1947 års riksdag. Detta stöd åt folkbildningsarbetet kommer i viss mån sanatoriepatienterna till godo genom patientföreningarnas samarbete med folkbildningsinstitutionerna i hela landet.

Förutom föreläsningsserier och separata föreläsningar har vid ett flertal sanatorier folkhögskolekurser varit anordnade. Denna verksamhet har fått ökad omfattning under året.

Om behovet av studiebidrag för lungsjuka vittnar bl. a. de summor som redovisas i samband med de stipendier, som beviljats av Sv. Nationalföreningen mot Tuberkulos. Från och med år 1942 till och med oktober 1946 har Nationalföreningen beviljat kronor 121.652:40 i stipendier till enskilda patienter samt studiecirklar vid sanatorier. Även landstingen och kommunerna m. fl. ha i vissa fall beviljat anslag till lungsjuka för studier i yrkesutbildande syfte.

Folkhögskolekurserna är ett aktuellt och mycket uppskattat inslag i sjukhusens kulturella upprustning. Detta visar inte minst de aktuella bilder vi här kunna visa från Sandträsk sanatorium, där man under vinterns lopp haft en folkhögskolekurs med livligt deltagande.

Så här vackert kan det se ut på Sandträsk under vintern, då naturen ramar in omgivningen i sin skimrande vita dräkt. Så här års — detta är ju vårt julnummer — tänker man osökt på svalkande glasspinnar, i samband med denna bild, tagen vid den tidpunkt då folkhögskolekursen ägde rum på Sandträsk.

Genom mina sociala

Om kjolkleptomani och national-ekonomi m. m.

Från Amerika kommer ett asocialt skri om de långa kjolarnas mode. Signaturen, som knappast har modets växlingar och därmed sammanknippade komplikationer på sitt arbetsprogram, har genom den senaste händelseutvecklingen i väster — liksom i viss mån här hemma — kommit att ägna även dessa i våra spårer förgättna problem ett visst intresse. Det nya kjolmodet — de långa kjolarna alltså — har kommit en form av kleptomani att blomma upp. *Kjol-kleptomani* heter den nya asociala företeelsen i modern tid (på mormors tid hette det kanske rätt och slätt "tjyveri"), och kjol-kleptomanierna använder de långa kjolarna som gömmen för diverse tjuvgods. Enligt en amerikansk tidskrift lär det gå till så här: Butiksråttan fäster ett kraftigt gummiband, försett med hakar, ovanför knäet. Då hon gjort ett fynd böjer hon sig ned och låtsas knyta skosnöret, samtidigt som hon snabbt hakar fast den stulna saken på "transportbandet". — Det finns starka skäl för vaksamhet från affärsmännens sida framhåller tidskriften, då dessa årligen förlorar omkring 80 miljoner dollar genom butiksstölder.

Här hemma har debatten om de långa kjolarna mest rört sig på det ekonomiska planet, d. v. s. hur många miljoner man kan spara genom att låta längden stanna vid så och så många centimeter. Men vi ha inga garantier för att inte kjolkleptomanierna kommer att uppträda även här. Jordmånen för verksamheten

finns på sina håll. Vi ha bl. a. erfarenheter av lördagssabotörer och söderkravaller... Man vet inte vad framtiden kan bära i sitt sköte — eller rättare sagt i sin kjoll!

Klädedräkten har sin stora betydelse i den mänskliga livsföringen, därom vittnar även denna insändare i Aftontidningen:

Hr Wigforss, sätt stopp för nya kjollängden!

Vi har med intresse följt diskussionerna i AT om lyxskatt på skönhetsmedel och instämmer i vad som göres för att rädda oss från inflationseländet.

Nu framställer vi en fråga om inte hr Wigforss kan sätta stopp för införandet av den nya kjollängden, som vi med förskräckelse ser omtalas. Varför ska ett sådant mod få lanseras i tider som dessa? För de rika som har råd att se ut som fågelskrämmor kan det ju vara en sak. Men för oss stackare, som inte ens har råd att köpa en ny dräkt, knappt en ny klänning ska vi för fåfångans skull behöva se ut som sparvar i tranedansen.

Frågande sanatoriepatienter.

Finansminister Wigforss, som ofta får finna sig i att figurera i olika sammanhang, har alltså fått sanktion för en impopulär åtgärd från en viss medborgargrupp. Och man får väl även förutsätta, att herr Wigforss själv knappast har någon större lust att syssla med förlängning eller förkortning av kjolarna. Han och regeringen i övrigt har säkerligen många viktigare saker att syssla med.

Om vi själva skulle försöka göra en kommentar till de frågade sanatoriepatienternas insändare skulle den kunna sammanfattas i korthet.

Det är nog inte *längden* på kjolarna som är kärnan i problemet utan möjligheten att — trots sjukdomens ekonomiska underminering — kunna hålla sig klädd som folk i allmänhet. Vi vet att det är många lungsjuka som ha svårt med sin klädfråga. Kort sagt finns det vissa paragrafer, som ger en del patienter möjlighet att utöver vårdkostnaden på sjukhus uppbära en relativt god sjukpenning för personliga utgifter medan det för andra finns paragrafer, som tillåter samhället att lägga beslag på sjukpensionen. Sedan finns det även en kategori, som ramlat mellan alla paragrafer och helt sakna medel för personliga utgifter under sjukhustiden. Vi vet också att det gjorts en hel del för att lätta på trycket för dem som drabbats av inkomstbortfall — men en översyn av paragraferna i syfte att utjämna skillnaden mellan olika grupper av sjuka är i hög grad påkallad. För att nu hålla oss till den omdiskuterade kjollängden tro vi att det är den ekonomiskt bästa politiken att ge *samtliga* medborgare möjlighet att hålla sig å jour med klädedräkt och gängse levnadsvanor, oavsett modets växlingar. Detta är nog i längden det bästa medlet att hålla kjolkleptomanierna och andra sabotörer på mattan och samtidigt göra samhället ljusare och friskare.

Ting.

OM BEHOVET AV SOCIAL UPPLYSNING...

Allmänhetens möjligheter att delta i den sociala debatten måste vara ganska begränsade till följd av det jämförelsevis smala underlaget av kunskap. Vi har att räkna med ett stort otillfredsställt behov av social upplysning i den demokratiska strävan att förverkliga en vidgad medborgerlig insyn.

Sådana moderna informationsmedel som film, utställningar och annonsering har hittills endast i obetydlig grad utnyttjats för att få fram nya former och möjligheter för upplysningen på det sociala området. Hur slående bokens eller broschyrens budskap än är utformat, när det ändå ej tillräckligt långt. När det gäller att väcka intresse för sociala studier eller att påverka människors handlande (t. ex. i boende- och hälsofrågor), behövs det handlande former för upplysningen eller propagandan, och då har de moderna informationsmetoderna sin chans. Att de kan höja den sociala allmänbildningen åtskilligt ligger i öppen dag.

Den sociala upplysningsverksamheten kan och bör rationaliseras, utan intrång i fria institutioners legitima intressen. Samverkan mellan myndigheterna och andra "källor" för social upplysning å ena sidan och "förmedlarna" av informationen, d. v. s. studieorganisationer, folkrörelser, press och radio etc.

(Tord Ekström i "Folklig Kultur".)

KALLE SHANGHAI

Norell av STIG SJÖDIN

Denna gång ägna vi den litterära presentationen åt Stig Sjödin. Författaren är i trettioårsåldern, född och uppväxt i Sandviken. Och det är också från järnbruksmiljön han hämtar många av motiven i sin diktning. Han har bl. a. två diktsamlingar på sin meritlista — "Blindgångare" och "Sommarpredikan" — utkomna på Bonniers förlag.

Det är en egendomlig kärv realism i Sjödens diktarkonst, en strävan att finna uttrycksmedel och bygga upp språket som icke kan lämna läsaren oberörd. I novellen "Kalle Shanghai" möter oss bilden av en ensam människa, mörker och kyla, men även folkbildningsarbetets ljus och värme i en miljö, där "obildningen står som utdunstningar kring människorna", för att använda de ord författaren lagt i huvudpersonens mun.

Han läser i Carlyles Franska revolutionen och händerna darrar sakta av det tunga och slitna bandet i blått. Han styrker sej med ett par raders högläsning och lägger sen boken åt sidan — händerna vilar på täcket och lyser som gula blommor, vaxiga och sällsamt överkliga. Aftonlampan skuggar hans magra ansikte och de mörka ringarna kring ögonen är som grottöppningar, blicken är urgröpt av ensamhet, ja, han har svultit också denna kalla december när vinden pinar och piper i dörrspringan. Vindskammarn är kall som en källare, fast dragigare och har tjock isskorpa på fönstret. Ingen har han som ser om sej, kräver ingen heller. Han har hittat sin stolthet på sjön, säjs det.

— Det var roligt att ni kom, säger han och orkar med ett leende. Det luktar gott av granen. Jag brukar aldrig bry mej om sånt, men i år har jag faktiskt längtat efter en julgran.

Vi nickar och svarar att det blir nog ingen riktig jul annars. Då blir skuggan kring munnen och ögonen svartare, ett ögonblick far tankarna bort med honom och han lyfter kraftlöst armen liksom för att värja sej.

Ärendet bränner i fickan, insamlingspengarna från klubben som ligger ordentligt instoppade i kuvert med jullack på. Det som är så svårt att komma fram med och säga att här är nu en liten hälsning från oss. Han kan ta illa upp och vi vet ju att han är lättsårad och sagt ifrån förut att tiggare är han nu inte. Det må knipa hur hårt som helst.

Han kommer först och tycks ha läst bakom våra ögon vad vi vill.

— Hur är det i klubben? Och då blir tröskeln inte så hög.

Han fumlar med kuvertet och vill stoppa det under kudden. Så ändrar han sej och bryter det. Munnen är ett smalt blågrått streck och hans näsa blir vass som en kniv i det gula lampskenet.

— Det är alldeles för mycket och han upprepar de ord han får tag i om och om igen. Det är... och sen gråter han tyst med ansiktet mot väggen. När han snyftat sej förbi överraskningen får han kraft att säga att vi ska nu koka en kaffetar, så att vi inte går ut med julen. Då får han en stund att skämmas på också. Och torka ögonen.

*

Och när björkveden i kaminen dånar och färgar det svarta röret rött och vi smuttar kaffe ur kopporna och känner lite smittorädsla blir han varm av omtanken och skingrar töcknet kring sitt jag. Det blir en slingrande berättelse om vandringen från textilstaden till universitetet och hur det brast och blev

hospitalsvistelse, för honom som tänkt sej parnasser och en annan berömmelse. Där skimrar förbi ett par ord om sjön och en förkylningsnatt i Tromsö och den bröstsjuka som följde.

Sen är han där — vid själva kärnan och säger ur kuddens grop:

— Jag fick mej ett namn när jag kom hit och hade lätt till hat i många år. Jag avskydde er allihop och obildningen som stog som utdunstningar kring människorna här. Och så är det väl än. Men mitt i alltsammans var jag tvungen att hugga tag och försöka vända öknamnet till adelskap. Nu orkar jag inte längre, varken med det ena eller andra och skulle jag skicka med er råd, så vore det bara ett: var rädd om ankarlinan. De evigt vilsna, som tror att vinddrivandet är seger sköljs upp på såna här kuster som jag. Och det är inget att ha.

Där frös hans ord till tystnad. Och när vi stod på farstubron grep vi i vår ordfattigdom tag i en svordom och hängde upp förtvivlan och osäkerhet på.

En vår gick och i den ärggröna salen på sanatoriet hackade och hostade han fram resten av berättelsen om sej själv — den som jag drivits dit att höra. Utanför fönstret kluckade sommarsjöns vågor, björkdoft slog in, fiskmåsar skrek och längst inne i hans resignerade blick fanns en vild och obändig längtan efter det sjudande livet där ute.

— Jag är född Andersson på morssidan men min far hittar du på riddarhuset. Där började det, där skar det sej. Jag var och inte var annorlunda på samma gång. Och alla människor visste vem som stog skriven i mina papper som far. Han betalade min skolgång och mina studier. Men jag frös, frös så förbannat i det här landet och efter ett halvår som lärare stog jag inte ut längre. Ja, jag har varit tokig, som ni säger här och ett tag trodde dom att ärftlig syfilis gått mej på skallen. Jag hade ju fint påbrå.

Men det var bara det att jag frös. Jag ville ha varmt omkring mej och när jag kom ut for jag till sjöss och höll mej på varma breddgrader.

(Forts. å sid. 16.)

Staden som lever på keramik

Här se vi de berömda slovakiska pjäserna — vackert dekorerade i prydliga rader — i väntan på begärliga köpare världen runt.

Vi besöker Modra, staden där det berömda slovakiska porslinet och den vackra keramikern blir till.

OM MAN FAR TILL SLOVAKIEN, inte så långt från gränsen till Österrike, kommer man säkerligen att göra ett besök i dess vackra huvudstad, det glada Bratislava. Och ett av de populäraste utflyktsmålen från denna "storstad i miniatyr" är den lilla staden Modra, som också blivit kallad "staden, som lever på keramik". Det är här man tillverkar den berömda slovakiska keramikern, som med sina färgglada blommönster spritts över hela världen. Och det finns knappast någon enda av Modras över tio tusen invånare, som inte på ett eller annat sätt "lever på keramik".

SEDAN GAMLA TIDER sker tillverkningen som hemanbete, och i hundratals enkla hantverkarhem i staden har man låtit montera in de stora brännugnar,

som är en av förutsättningarna för keramik- och porslinter tillverkningen.

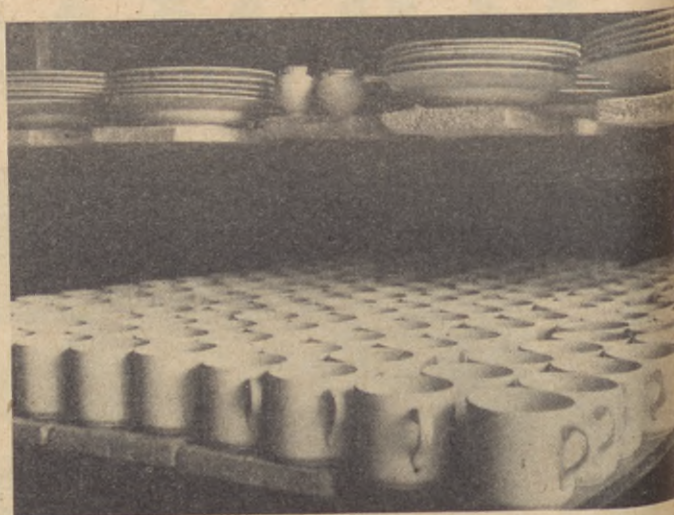
Fabriken, som ger staden Modra dess främsta utkomst — det finns också en socker- och en vinfabrik i staden — har inte mer än något hundratal anställda, men så tillgår också det mesta arbetet just i familjerna. På fabriken finns en stab konstnärer, som mer schablonmässigt svarar för dekorationen av det billigare porslinet, och vidare sker all förpackning, kontroll och distribution i fabriksbyggnaden. Men själva tillverkningen äger rum i hundratals privatvåningar, där hela familjen sysselsätts med den viktiga formningen, med dekorerings, med bränning och mycket annat.

Det är ofta så, att yrket går i arv från far till son eller från mor till dotter, och över hela Modra vilar också en omisskännlig atmosfär av tradition.

NÄR ANDRA VÄRLDSKRIGET RASADE, förklarades Slovakien av tyskarna för "självständigt" land. Det var ingen slovak, som trodde så värst mycket på

Tillverkningen sker mest som hemanarbete, och i en del hantverkarhem har man låtit montera in särskilda ugnar för keramik- och porslinstillverkning. Bilden visar en flicka, sysselsatt med att utsmycka porslinet med vackra blommor.

Hemmens vardagsymfoni — koppar och tallrikar i jämn ström — artiklar vi behöver lika säkert som vi vill ha mat, kaffe och andra drycker.

den där självständigheten, men ett faktum är, att folket alltid varit synnerligen frihetsälskande, och eftersom Slovakien är ett rikt land, som med fog kallas för Tjeckoslovakiens kornbod, levde man här ungefär som vanligt, medan kriget rasade runt omkring, i Österrike och det gamla moderlandet, i Ungern och i Jugoslavien.

När freden kom, fick Slovakien ett slags självstyre, och fastän Tjeckoslovakien i övrigt införde en mycket sträng ransonering, slapp slovakerna ifrån detta tvång. Man ville inte riskera, att detta sturska folk skulle ångra återföreningen med moderlandet . . .

FÖR MODRAS DEL BETYDDE DET, att porslins- och keramiktillverkningen kunde fortgå precis som vanligt, medan de flesta liknande fabriker fick ställa om tillverkningen och åstadkomma för kriget mer lämpade artiklar.

Nu är produktionen större än någonsin, därför att Tjeckoslovakien som alla andra länder behöver utländsk valuta, och därför att man har funnit, att slovakiskt porslin och slovakisk keramik är en mycket begärlig exportartikel.

De gamla, grånade hantverkarna skakar på huvudet och slår ifrån sig med båda händerna, när man vill tala politik med dem. Nej, sånt där känner de inte till — och inte har de lust att lära sig det, heller . . .

De fortsätter lugnt och noggrant sitt arbete, som de alltid gjort. Redskapen är än i dag primitiva som för femtio år sedan, och lönerna är små — men små är också pretentionerna.

Slovakerna är ett förnöjsamt släkte, och de är arbetsamma som få, när det gäller den traditionsbundna keramik- och porslinstillverkningen.

Modra, staden som lever på keramik, kunde gott tänkas ha sovit en törnrosasömn. I varje fall har inte så värst mycket förändrat sig på de senaste hundra åren — varken i fråga om tillverkningsmetoder, de färgrika typiskt slovakiska blomstermönstren eller befolkningens nöjen och levnadsförhållanden.

B. M.

Förpackningen av porslinet är en mycket viktig fas i produktionskedjan. Det gäller att bevara pjäserna i oskadat skick under omild behandling på tåg, fartyg och vagnar till dess de nå sin sista och fredliga slutstation — hemmens och husmödrarnas omvårdnad.

”Tunnbandskrinolinen”

Författarinnan Karin Lindblom samlar på skisser från ”den gamla goda tiden”, då romantiken svävade omkring i krinolin och dygdiga och ädla jungfrur sprungo i mörka skogar, förföljda av ”velingar” och stygga männskor. Och naturligtvis uppenbarade sig den ädle riddaren, räddade den skrämde jungfrun och sedan... Ja, vi ska inte avslöja hela händelseförloppet. Historien om ”Tunnbandskrinolinen” ingår i författarinnans samling ”Mormor berättade”, och man kan gott göra en jämförelse mellan denna skildring och den moderna tidens realistiska litteratur om de unga tu som finner varandra... Den unge riddaren av i dag — och jungfrun med — ha förändrats en hel del sedan mormors tid.

Ingångssalmen tonade genom templets mäktiga valv. Den nye klockaren sjöng då för märkvärdigt bra.

Och vilket ljud fick han inte i den gamla uttjanta kyrkorgeln. Nog för att det suckade och pep litet nu också, men man märkte det knappast, så varmt brusade tonerna fram.

Men nu slogs båda dörrarna upp av betjänten från Mellby gods. Hennes nåd seglade in. Man kunde knappast finna något annat ord för hennes inträde än segla. Hennes nåds stora krinolin fyllde hela den breda kyrkgången. Efter henne kom kammarpigan, beredd att vid minsta vink vara till hands med näsduk, luktfaska och psalmbok.

Prosten, som stått beredd att stiga upp i predikstolen, väntade tåligt. Det tog sin tid för kammarpigan att ordna krinolinen, när hennes nåd förnämt sjönk ned i Mellbys kyrkbänk. Nå, äntligen tycktes hennes nåd vara färdig. Hon hade fått lornjetten och psalmboken uppslagen till nästa psalm. Prosten läste texten och talade varmt och gott.

Han predikade evangelium. Förlåtande evangelium. Inte bara dom och straff som den förra prästen.

Så var det mycket flera kyrkobesökare nu än förr. Den nye klockaren gjorde väl sitt till. Den gamle klockaren var för begiven på starka drycker. Det hade hänt, att kyrkstöten fått ta upp utgångssalmen. Ja, han hade ohälgat Guds hus med att föra brännvin in där.

Den nye klockaren var en redlig man.

Efter gudstjänsten hälsade prosten först och främst på hennes nåd och ledsagade henne ut till landån. Han fick gå efter henne, för bredvid henne fanns inte plats. När hennes vagn svängt ut genom grindarna, gick prosten omkring och hälsade på sina församlingsbor. — Han var en folklig man. — Det var kyrkkaffe i skolsalen, där den medhavda förningen bullades upp. Många hade flera mil till kyrkan, varför en måltid måste intagas. Hennes nåd åkte hem till sitt gods, mycket belåten med sig själv. Ingen skulle kunna säga annat, än att hon var en god människas. Aldrig försummade hon högmässan, om hon var vid hälsa. Vid jul delade hon ut mat och ett par talgljus till sina underhavande. Och var någon av de fattiga stathustrurna sjuka, sände hon dem mat.

Men hon satte inte sin fot inom deras låga dörrar. Ingen kunde väl begära det av henne. Förresten hade hon inte kommit in genom någon av dörrarna, ty även till vardags hade hon en omfattning rik krinolin.

Lilla Mia, som var husmamsell hos häradsmans och hade ett litet fåfängt

hjärta, hade blivit bländad av hennes nåds ståtliga uppenbarelse. Att hon själv med sin lilla nätta kropp var allra trevligast i sina egenhändigt sydda klänningar, förstod hon inte. Men på de 20 riksdaler om året, — som hon också måste hjälpa sin fattiga, sjuka mor, med — fick hon inte råd att köpa den dyra stålstimmen, överklädd med tarlatan. Och inte ville hon ha sin mor till fattigstugan. Då fick väl hellre krinolinen vara.

För att vara ärliga, tog nog hennes nåds krinolin varje söndag bort en del av andakten för Mia, det kunde nog inte bortresoneras. Annars var Mia en duktig och snäll flicka.

Men så rann en idé upp i hennes lilla huvud. Hon gick resolut till tunnbindare Matts-Persa och tillhandlade sig smidiga tunnband. Så åstadkom hon en liten krinolin. Hon sydde fast tunnbanden på styv lärft, och så, det blev riktigt bra. Hon fick lov att öva sig med att gå och sätta sig. Det var rätt besvärligt att vara fin dam, det märkte hon. Hon hade fått ofra rätt mycket av sin nattsömn, men vad gjorde det, nu var hon fin.

Det hörde till hennes dagliga gärning att kl. 5 på slaget varje morgon dela ut dagens förråd till husets folk. Nu hade hon stigit upp kl. 3 varje morgon för att bli färdig. Men nu var krinolinen färdig, och hon var nöjd. Hon skulle viga in den på lekstugan på lördagskvällen.

Det var i senaste laget hon kom i väg. Hon ville inte visa matmodern sin nya krinolin, utan hade fått vänta, så att hon kunde smyga i väg, så ingen såg henne. När hon kom till avtagsvägen, som gick genom skogen, stod hon villrådig, men stora vägen var lång, och hon ville inte komma allt för sent. Skogsvägen var rätt så bred, så det skulle nog gå bra. Hon gick så raskt hon kunde, men det var rätt besvärligt med kjolen. Det var ganska ljust i skogen, så hon behövde ingen lykta. På hemvägen skulle hon få sällskap med många av byns ungdomar, så Mia kände sig lätt om hjärtat.

Men vad är det? Hör hon inte tunga steg komma efter henne? Hon stannar. Jo! Vem kunde det vara. Det känns ängsligt. Hon borde tagit sällskap med någon. Hon försöker att springa, men krinolinen hindrar henne. Krinolinen är inte så rolig längre. Om hon nu hade haft en vanlig kjol, hade hon kunnat springa fort. Stegen kommer klampande och dunsande närmare. Hon känner, att det är något skrämmande. Mia stannar och ser sig tillbaka. Det är inte att ta fel på. Det är vellingens från fattigstugan, som förföljer henne. Han kan arbeta, så han brukar gå på rote, hugga ved och gräva.

Hon ser de långa armarna, som nästan dinglar ända ner till marken, de korta benen. Han liknar nästan en sådan där gorilla, som hon sett på bilder.

Mia lyfter kjolen och försöker öka farten. Hjärtat dunkar. Närmare och närmare hör hon sin förföljare. Hon ansträng-

er sig till det yttersta. Hon har inte så långt kvar. Men så snubblar hon och faller. Hon ropar högt i förtvivlan. Hon tycker sig höra, att någon svarar, men så blir allt svart.

När hon vaknar, fattar hon inte först, vad som hänt. Hon hör mild orgelmusik. Hon ligger med slutna ögon, en ljuvlig ro kommer över henne.

Hon öppnar ögonen och försöker resa sig, men känner sig yr och matt. Hon orkar inte. — Nu börjar en vacker mansröst sjunga — något dämpat —. Hon lyssnar, tycker att hon känner igen rösten, men kan inte göra sig reda för, vem rösten tillhör. Men så kommer hon i håg. Vellingens hade ju sprungit efter henne i skogen.

Hon sätter sig upp litet mödosamt. En vänlig gråhårig dam kommer fram till henne. "Hur känner Ni Er nu, kära barn", frågar hon. "Det var för väl, att min son hörde Era rop."

"Var är jag", frågar Mia. "Ni är i klockaregården, det är min son, som spelar. Jag har en varm dryck åt Er. Drick nu, så är Ni snart återställd."

Så får hon se sin krinolinkjol hänga över en stol. "Å, så den ser ut!" Tunnbanden har knäckts mitt av på några ställen och putar ut tyget på flera ställen. Våt och smutsig är kjolen också. Mia blygs. På en gång tycker hon, att historien med krinolinen är så dum. Hur hade hon blivit så fåfång! Men högmödet går före fall, brukade hennes mor säga, och så kände Mia det nu. Mor i klockaregården,

CIRKEL

När jag var sexton år
var alla dagar långa
och himlen ett vaggande hav
av väntande aftnar
och sommarljusa nätter.
Jag trodde att världen var stor,
att alla vägar ledde ut,
att frihet fanns
för mig och andra.
O upptäckartid!
O ljuva svärmod!

Men alla tåg och alla båtar
gick i ständig cirkel.
Där fanns en ringmur.
Och världen var trång
i ringmurens skugga.
Jag upptäckte min klumpfot,
ville riva hål i muren.
O neurosens tid!
O begränsnings vanmakt!

Nu är jag äntligen nästan lugn,
trots stadsgräns, världsgräns, klumpfot.
O mognande medvetenhet
om alltings trånga cirkel!

GUSTAF RUNE ERIKS.

Kri 48

som märker gästens förlägenhet över kjo-
len, får henne snart att glömma det.

När aftonvarden är slutad, dukar en
tjänsteflicka av bordet och kommer sedan
in och slår sig ned på en stol. Mor Mina
putsar sina glasögon, tar fram den stora
familjebibeln och läser dagens evangelium.

Mia får låna en kjol av mor Mina. Den
är litet för stor, men det går. Nu måste
hon tänka på hemfärden, men känner sig
rädd. Men den unge klockaren står beredd
att ledsaga henne.

De går genom den nu så lugna skogen.
De går tysta. Men så säger klockaren:
Jag hörde Ert rop. Velingen stod böjd
över Er, när jag kom fram. Vad hans av-
sikter var, är ju inte gott att veta. Han
grymtade något, men jag fick honom att
avlägsna sig. Så bar jag hem mamsell. Det
var ju inte så långt. Och nu är allt väl
igen." "Jag är så tacksam, herr klockare",
svarade Mia. "Nej, kalla mig inte herr
klockare. Jag heter Josef och vore myc-

ket estimerad, om mamsell vill kalla mig
så." "Tack! Jag heter Mia."

Mia blev ofta inbjuden till klockare-
gården och allt oftare följdes Josef och
Mia åt på spatserturer. Tills en dag Josef
framställde den evigt återkommande frå-
gan, om hon ville bli hans livsledsagarin-
na. Hon svarade glädjestrålade: Ja.

Den unga klockare-mor blev alltid be-
undrad för sina enkla hemsydda klän-
ningar. Hennes fåfänga dog den kvällen,
hon bröt sönder sin tunbandskrinolin.

PARIS just nu

Det franska ölet är inte starkt, det måste vi bekänna. Men ändå är det en njutning att som paret på denna bild få slå sig ner vid någon trottoarservering och dricka "un Bock" — medan parisare och utlänningar tåga förbi i en aldrig sinande ström längs de vackra, breda, trädbevuxna avenyerna. Det här kunde vara en bild från några gamla Söderkåkar i Stockholm, men i själva verket är det en typisk gränd i "det syndiga" Montmartre. Längst i bakgrunden ser vi de marmorvita tornen från "världens vackraste kyrka", Sacrée Coeur.

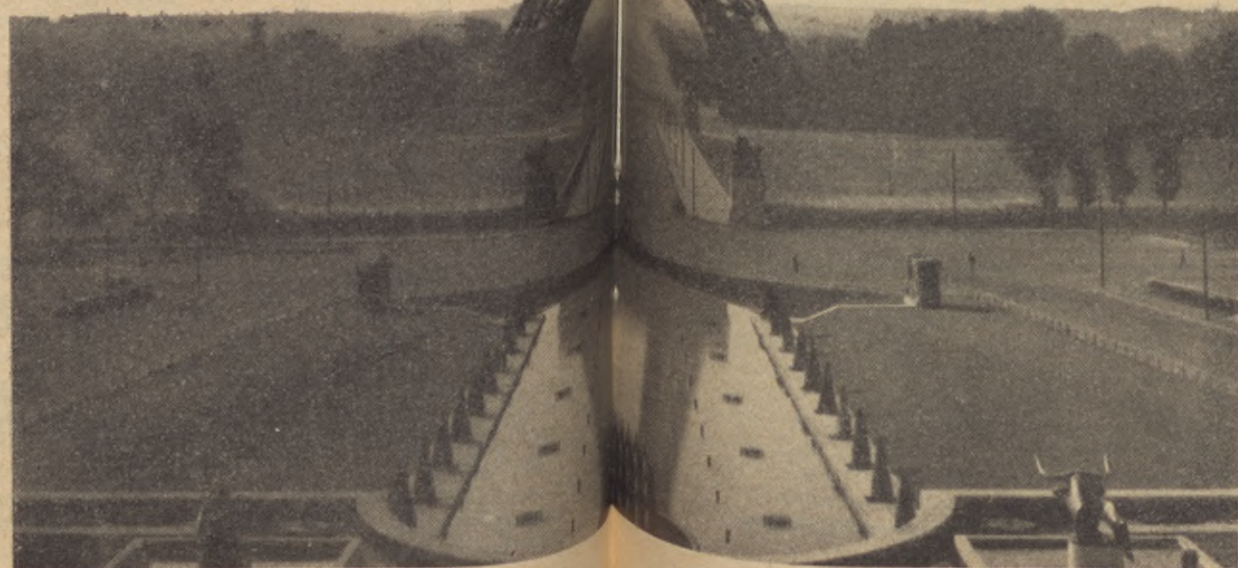

Panthéon är många stora fransmäns sista vilorum. Den ligger mitt i hjärtat av ungdomens stadsdel, Quartier Latin, och hit kommer stora skaror för att betygga de berömda författarna och konstnärerna sin vördnad. De här unga flickorna, vila ut ett slag i den solsmekta, vackra storstadssoasen Luxemburgträdgården...

Jorden runt Står Eiffeltornet som symbolen för det vackra, glada, fria Paris. Just nu är "världens huvudstad" inte riktigt vad den har varit. Det är ont om viktiga varor, svarta börsen är den enda säkra leverantören, men lönerna

är låga, parisaren har det inte så lätt att klara kampen för brödfödan. Och ändå — Paris är sig likt, och Paris i sommarsol är världens vackraste stad! Det är den hälsningen vi vill ge med den här bildsidan...

Blommor, blommor och åter blommor — det är något ganska typiskt för Paris just nu. Och därför tar vi med den här bilden av ett par franska blomsterförsäljerskor på Place de la Madeleine, där den mäktiga Madeleinekyrkan bildar en effektfull bakgrund.

I studenternas egen stadsdel, Quartier Latin, brukar skandinaverna trivas alldeles särskilt bra. Där och i Montparnasse. Här har vi två trevliga unga parisare, som stannat en stund i sommarsolen för att på den breda Boulevard Saint-Michel läsa studenternas egen tidning, "Hebdo-Latin".

BLOMMOR

*Nu doftar i sommarnattsskymning
blommor på daggvåt äng,
en flicka kan inte sova
en sådan natt i sin säng.*

*Hon tigande går att plocka
drömmarnas blomsterfång,
de blommor skall vara nio
så sagan har sagt en gång.*

*Hon blommorna under sin vita
kudde skall lägga sen,
och då i den djupa sömnen
hon skall få skåda den vän,*

*som en gång i sommarnattsskymning
tar hennes hand i sin
och viskar när blommorna doftar:
du kära, nu är du min!*

NILS THORÉN.

BRA SAGT.

Det talas så ofta och tvärsäkert om "bra" böcker och "dåliga", om "konstnärlighet" och "okonstnärlighet". Men ingen ger sig tid att säga, var gränsen går. Ty det finns väl en fattbar gräns, bästa uttolkare? Inte minst på denna punkt skulle studiecirkelfolket (och kanske även det andra folket) behöva hjälp. Det vore en bra lykta på vägen.

(Justus Elgeskog i Ariel.)

Kalle Shanghai

(Forts. fr. sid. 8.)

Hur jag hamnade på bruket kan göra detsamma. Men jag ville vara anonym, ville inte att någon skulle kunna sätta fingret på mej och känna vem jag var, veta allt jag företagit mej. Ja, det var malarian och dom skickade hem mej.

Han bekräftade min fråga och slöt ögonen, ville väl mana fram bilden av ett annat land eller kariske blunda för malaria-frossan.

— Ni kallar mej Shanghai. Jo, jag vet. Ser du, där var jag aldrig, det är väl därför jag talat om det. Shanghai var ett begrepp för mej, ett ställe där man inte frös och där man var människa med förtjänster och fel utan att det berodde på ens namn och ursprung. Så ville jag ha det.

— Jag har läst lite engelska med er. Inte för att jag tyckte om er, men jag tyckte ni var så hjälplösa i er okunnighet. Och jag hade sett allt, det fanns inga skrymslen som dolde någon sanning för mej, hur besk och bitter den än var.

En svag rodnad brann på hans vassa kindkotor. Och plötsligt log han inåtvänt och talade som till sej själv:

— Jag orkar åtminstone bli förbannad.

Hans händer fladdrade oroligt en stund på lakanet och han såg ut mot sjön och grönskan.

— Jag hade velat dö om vintern istället. I julas när ni kom upp var jag på god väg. Nu blir det svårt ty sommarn är den tid jag har levat och velat leva. Jag har dom i halsen nu och dom äter opp tarmarna för mej. Det har jag för jag lät lura mej till Tromsö en gång i världen. Jovisst, jag har klarat dom flera gånger, jag har rest mej ur omöjliga lägen, men ser du, jag fick ryggraden knäckt när kriget kom. För andra gången. Den förra slogs jag till och med.

Ställ om gosse, så att du inte blir ensam och förnedra dej inte till att behöva dö så här.

Sen fick jag inte veta mer, behövde det inte heller. Rummet med de ärgrova väggarna kräktes rädsla över mej och mitt unga jag skalv av rädsla för den ensamhet han utstrålade. Han borrade i sank en stor del idealism, som jag dragit omkring med för att se bra ut i min faders ögon. Han som hatade kylan kunde med några ord droppa den rakt i hjärtat på andra människor.

Nå, det var en kvinna någonstans också. Det visste jag. Men det förklarade ingenting om den mannen, den vidunderliga, magra lille mannen Kalle Shanghai.

Den bild bruket hade av honom i sitt osynliga arkiv, var intetsägande. Skötsam, hederlig fast litet slarvig med pengar. En och annan fylla, men då i grannstaden och ensam på ett hotellrum. Lite tjatig på jobbet där han hade någon sorts förmansställning och lite snobbig med sitt vårdade tal, som han aldrig lät förfälska till att bli bråkig bruksdialekt. Och bildningsivrare. Men av en alldeles annan sort. Kunskapen utan inblandning av falska tonlägen och uppblåst patos hyllade han sej till.

Den oändligt vackra junidag, som flaggade med vita moln och sunnanbris för hans skull, vi följde honom några få trogna till graven hade jag på tungan hans berättelse och ville delge de andra, men det var som han såg på mej genom kistans bräder och förbjöd att jag skulle föra hans hemlighet vidare.

Och den kalla stunden på hans vindskammare kom tillbaka för min blick. Jag såg ett slingrande band, ett vinddrivet löv, ett människoliv, som i sin strävan efter klarhet grumlades av hat till oförmågan. Ett människoöde, en människa som förlorar sej själv och sköljs upp på den smutsigaste av kuster: självförbrinnelsen. Och en bitter grimas av det vi brukar kalla öde, det som slog en man som trängtade till värme med kyla och lungotgnagde sönder honom inifrån.

Kalle Shanghai. En okänd apostel med ensamhetens bittra ord på sin tunga.

”AEROSTATISKA KULAN”

Några bilder och data ur luftballongens historia, från bröderna Montgolfiers säckexperiment till S. A. Andréés nordpolsfärd år 1897

Den 9 juni 1783 fingo invånarna i den lilla idylliska staden Annonay i Frankrike bevista ett skådespel av mera ovanligt slag. De blevo då i tillfälle att se den första ballongen stiga upp mot himmeln. Bröderna Etienne och Joseph Montgolfier, söner till en förmögen pappersfabrikant, vilka med förkärlek studerat naturvetenskap, kommo en dag på den idén att göra ett experiment. De skaffade sig en säck, fyllde den med uppvärmd luft, varefter den knöts till. Enligt deras beräkningar skulle säcken lyfta. Försöket gick av stapeln inne i ett rum, experimentet lyckades och ballongen, d. v. s. säcken, höll sig uppe en god stund i luften.

Bröderna blevo naturligtvis stormförtjusta och den första "ballongen" var ett faktum. De togo genast itu med att förfärdiga en större ballong och göra om försöket ute i fria luften, och det var denna uppstigning, som de goda stadsborna fingo bevittna. Massor av åskådare hade kommit tillstädes för att närvara vid den högst märkliga tilldragelsen, och när den grant målade ballongen steg allt högre upp i luften under massornas jubelskri, var det många som trodde att bröderna Montgolfier slutit förbund med själva djävulen.

Professor Lenormand hoppade i frack och hög hatt av denna hans teckning att döma.

Ballongen var tillverkad av lärft, fordrad med papper och hopfäst med knappar samt omsluten av ett nät av segelgarn, som nedtill uppar av stor träarm. Varm luft pumpades in och till bränsle användes fuktig halm och ull, en blandning, som uppfinnarna höllo strängt hemlig och som enligt deras uppfattning var av stor betydelse för att ballongen över huvud skulle kunna lyfta. Resultatet av den första uppstigningen i världen spred sig snabbt över allt i Frankrike och nådde ganska snart även vårt land, som vi längre fram skola återkomma till.

Samtida till bröderna Montgolfier voro fysikprofessorn Jacques Charles och mekanikern Robert, vilka tillsammans konstruerade och byggde en ballong. I motsats till Montgolfiers fylldes denna med den nyupptäckta vätgasen. Ballongen företog en uppstigning från Marsfältet utanför Paris den 28 augusti 1783. Genom en felkonstruktion hade en remna uppstått på höljet, gasen strömmade ut och ballongen störtade till marken.

En samtida berättelse förtäljer härom: "Förskräckelse bemäktigade sig bönderna och hantverkarna i byn Gonosse, då den svävande kulan allt mer sänkte sig mot jorden. Man tänkte sannolikt att den kom från en annan värld. De mera förnuftiga trodde att det var en jättelik fågel, som skulle sluka världen. Slutligen låg ballongen, endast en smula flämtande, likt ett odjur på marken. Efter några timmar vågade sig de enfaldiga människorna i närheten, började skjuta på ballongen och hämta högafflar och slagor för att döda den. Sedan bundo de den vid svansen av en häst och släpade bort den tills den sönderlets i stycken".

Med anledning av denna händelse, som väckte stort uppseende, och för att i fortsättningen förhindra att flera dyrbara ballonger skulle riskera att förstöras av oförståndiga personer, lät regeringen utfärda en undervisande och lugnande kungörelse.

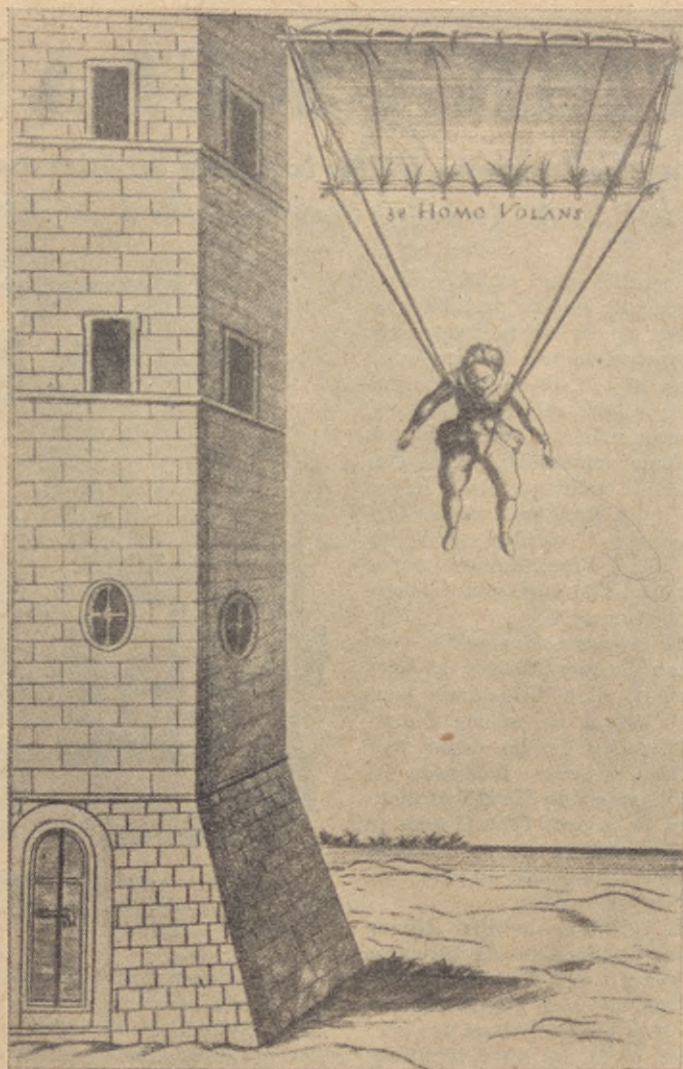
De vätgasfyllda ballongerna fingo namnet charlierer till skillnad från dem som fylldes med upphettad luft och vilka kallades mongolfierer. I närvaro av konung Ludvig XVI släpptes en stor montgolfier upp, och i en vid ballongen fäst korg medfördes ett lamm, en anka och en tupp. Detta var den första av människor anordnade luftfärden med levande last. Färden varade i ca 10 minuter, och vid landningen visade det sig att "passagerarna" icke lidit någon nöd genom luftfärden utan befunno sig i högönsklig välmåga.

Den första vätgasfyllda ballongen. Träsnitt från 1850-talet.

Luftseglingen kom på modet och överallt tävlade man om att få anordna ballonguppstigningar. På ingen av dessa tidigare färder hade emellertid någon mänsklig varelse medföljt. Detta berodde nog icke på feighet utan snarare på den ringa storleken hos ballongerna. De voro för små och hade ingen möjlighet att lyfta med så tung last. Det var däremot ganska vanligt att ett djur, såsom en bock, en anka eller tupp, fick följa med på den vådliga färden.

Bröderna Montgolfier hade emellertid byggt en stor ballong, som skulle vara i stånd att lyfta en betydande last. Den 21 november 1783 företogs den första uppstigningen med människor ombord. De djärva luftfararna voro Pilatre de Rozier och markis d'Arlandes och färden avlöpte utan intermezz. Det berättas, att när de båda luftfarna anhöllo om tillstånd att företaga luftfärden detta nekades dem av franska konungen, vilken i stället lovade benåda tvenne till döden dömda förbrytare om dessa företogo resan. Efter förnyade framställningar beviljades emellertid deras ansökan. Bland åskådarna vid uppstigningen befann sig även den namnkunnige Benjamin Franklin. Man passade då på att fråga honom om hans åsikt om luftballongen. Han svarade kort: "Vad vet man om ett nyfött barn?"

Det första kända fallskärms'oppet. Fauste Veranzia (1551-1617) hoppar från tornet i Venedig och kommer oskadd ner.

Ballonguppstigningarna betraktades som rena nöjesattraktioner och som sådana samlade de stora människoskargar. Charles och Robert företog den 1 september 1783 en uppstigning, märklig såtillvida, att det var den första gången vetenskapliga iakttagelser gjordes. Den tidigare omnämnde Rozier blev flygningens första dödsoffer. Han omkom vid ett försök att "krossa" Engelska kanalen den 16 juni 1785.

Vid förnåma gästers besök i Frankrike ville konungen hedra dem genom uppsläppandet av luftballonger. Så skedde bl. a. vid Gustav III:s besök i Lyon 1784, då ballongen "La Gustave" steg upp, medtagande två passagerare, av vilka den ena var madame Tible, den första kvinna, som företagit en färd i luften.

De första försöken att använda fallskärm datera sig från 1780-talet, då Sebastian Lenormand företog en demonstration med djur. Den första fallskärmsshopparen hette Jacques Carnerin och han

hoppade ut med en fallskärm vid Paris år 1797.

Följande notis ur en Stockholmstidning, för den 26 februari 1832 omtalar den första forskningsresanden, som flydde luftledes. "Kassören på en stor fabrik i Lyon förklarade sig nyligen vilja förhärliga sin principals födelseort med en ballonguppstigning. Han steg också verkligen i ballongen men medtog par distraktion i brådskan omkring 60.000 franc i banknotor. Den gode herrn säges ännu vänta på sin kassörs återkomst".

Till vårt land kom meddelandet om de lyckade ballongförsöken i Frankrike relativt snart. På initiativ av riksrådet greve K. F. Scheffer tillverkades en "aerostatisk machine" av löjtnanten friherre G. C. Silverhielm i samråd med professor J. G. Wilcke. Ballongen var vätgasfylld och tillverkad av vit taft samt försedd med en krönt glob. Den steg upp den 7 september 1784 kl. 4.45 e. m. i närvaro

av konungen, drottningen, kronprinsen och en del höga hovfunktionärer samt en ofantlig människomassa, som samlats i trakten av Observatoriet, från vars högt belägna område uppstigningen ägde rum. På färden medföljde en katt. Ballongen återfanns efter tre veckor på Värmdön, men då var katten givetvis försvunnen. Denna ballongfärd följdes av ett flertal andra under 1800-talets början, anordnade som nöjeställningar både i Stockholm och i landsorten.

Redan år 1799 fingo bebyggarna i Torneå lappmark stifta bekantskap med den nya uppfinningen. Det var en engelsk forskningsresande, E. D. Clarke, som måndagen den 29 juli släppte upp en av honom tillverkad varmluftsballong av vitt silkespapper. Denna uppstigning är avritad och ingår som ett kopparstick i Clarkes reseberättelse, som utkom i London 1819.

I Christina Juliana Wargentins intressanta dagbok finnes antecknat om ett misslyckat ballongförsök i Stockholm. Hon skriver: "7 september 1806 uppsteg en från Ryssland hitkommen engelsman vid namn Robertson med en luftballong ifrån Humlegården, men detta experiment, som man här såg för andra gången, misslyckades, så att han några minuter därefter åter nedkom ett litet stycke därifrån".

Tanken på att färdas över Atlanten med luftballong uppstod på 1850-talet. Det var ballongföraren La Mountain, som år 1858 utrustade jätteballongen "Atlantic". Expeditionen var emellertid dåligt rustad och illa förberedd. Man hamnade i en kanadensisk storskog utan att ens ha sett skymten av Atlanten. Ungefär samtidigt som denna snöpliga expedition avslutats, startade en ung kemist, Lowe, med bal-

(Forts. å sid. 21.)

Och så här skämtsamt ser en konstnärligt begåvad yngling på Söderby Sjukhus fallskärmsshopparens färd bland moln och "planetgubbar."

HALVA VÄGEN VAR.

Novell av IVAR AHLSTEDT

De var mycke unga och nästan nygifta, och de stod i en stor affär inne i stan och skulle välja tyg till gardiner. Det var ett väldigt viktigt företag, och hon hade tvingat honom att ta ledigt från jobbet bara för den sakens skull. Efter det viktiga köpet skulle de gå ut nästan i det vackra värvärdet och ha en riktigt skön och trevlig eftermiddag. Så hade hon bestämt, och hon hade en mycke stark vilja.

Det fanns inte så mycke att välja på trots att det var en stor och förnämlig affär, men de hade i alla fall hittat två tyger som kunde passa. Hon ville ha det gammalrosa, men han ville ha det matt gula. Så låg det till. De kunde inte enas. De var bara en sak som de var ense om — att ha samma tyg i båda de små rummen. Men vilket?

Han stod och vred på sej och svettades under kragen och var mycke olycklig. Han tyckte det var pinsamt att gräla inför biträdena och allt folket. Han var inte van vid att gå i såna här affärer. Men ändå ville han inte ge med sej. Inte den här gången. Nej, den här gången skulle hon sannerligen inte få sin vilja fram. Hon bestämde i allting, men nu ville han ha ett ord med i laget, och förresten var det matt gula bra mycke snyggare.

Hon var mera van vid att gå i såna här affärer, och hon brydde sej inte ett jota om vem som hörde på eller om de väckte uppseende. Hon ville ha det gammalrosa tyget, och hon tänkte inte ge sej.

Biträdet försökte vara så diplomatiskt som möjligt. Kanske vägde det över till den unga fruns förmån, för man såg ju vem det var som styrde och ställde i det huset. Men när ening blev det i alla fall inte.

Det slutade med att de gick därifrån utan att köpa nånting. Först gick hon med

högburet huve. Sen gick han, förlägen och utan att se sej omkring.

— Jag åker hem, sa hon. Jag har inte lust att gå nånstans.

— Var inte dum nu, sa han. När jag har fått ledigt och allting.

De tog en buss och åkte ett stycke utanför stan till ett utvårdshus och drack kaffe. Under resan grälade de också lite grann.

— Att du inte ser hur bra det gammalrosa går till möblerna, sa hon.

— Det gula är lugnare och vackrare till färgen, sa han.

— Du har ingen smak, sa hon.

— Det finns ingen allmän smak som är upphöjd över den enskildes, sa han. Jag tycker en sak och du tycker en annan. Man måste respektera varandras smak.

Men han såg att hon inte brydde sej om denna logiska slutledning. Hon hade gett sej allt som flyger och far på att de skulle ha gammalrosa gardiner.

När de hade druckit sitt kaffe fick han en strålande idé. Han böjde sej fram mot henne och sa:

— Så dumma vi är. Vi går halva vägen var. När allt kommer omkring så är det ju inte nödvändigt att ha samma färg i hela våningen. Vi tar gammalrosa i ett och gult i ett.

Jovisst! Det var kanske inte så dumt. Hon insåg mycke väl att det var rättvist. Men han tänkte inte på att det var hon som fick gå hemma hela dagarna och lida av de gula gardinerna som hon avskydde. Han var ju egentligen inte hemma annat än på kvällarna. Men eftersom han nödvändigt skulle ha sin vilja fram, så...

Om det var nån som ville ha sin vilja igenom, så... men han orkade inte säga det. Och nu förstod han vilket missgrepp han gjort. Han hade gett efter till hälften i stället för att stå vid sin åsikt så länge så att det var hon som gick ett steg tillbaka och föreslog att de skulle jämka på sina åsikter. Han märkte att hon var på lite bättre humör, men han anade att det berodde på att hon njöt av att han i alla fall gett med sej till hälften.

Efteråt skildes de. Han gick till kontoret och arbetade en timma, och hon gick hem. Men han hade svårt att få nånting gjort. Han tänkte hela tiden på gardinfrågan. Han skulle inte ge efter den här gången. Nej, sannerligen inte den här gången.

När han kom hem stod maten framdukad i köket, men hon låg till sängs.

— Hur är det med dej? frågade han.

— Ingenting, sa hon, bara lite förkyld.

Och huvevärk. Låt mej vara ifred.

Ja, han lät henne vara ifred, för han tänkte inte ge efter även om hon skulle bli liggande månaden ut. Och hela kvällen satt han inne i sitt gardinlösa rum och roade sej med att lösa schackproblem.

Nästa morron var hon frisk och krygen. Men det hade kommit nånting otillgängligt i hennes väsen. Hon var mycke artig och förekommande mot honom, inte så där mjuk och lekfull som hon kunde vara. Hon lagade hans mat och städade och skötte hemmet, men när kvällen kom gick hon tidigt och la sej och skyllde på att hon var trött och utarbetad.

En eftermiddag när han kom hem var det gardiner för fönstren i det ena rummet. Gammalrosa gardiner! Hon satt i en fåtölj och läste tidningen, och han förstod att hon var en smula — men bara en smula — nervös. Han fortsatte genast in i det andra rummet. Där fanns inga gardiner.

Nästa dag gick han till den stora affären och köpte det matt gula gardintyget. De lovade att fälla det och göra det iordning.

Nåra dar senare kom han hem med ett stort paket under armen. Han gick direkt in till sej, vecklade upp det och började sätta upp gardinerna. Det var inget lätt jobb för en ovan, men till slut lyckades han i alla fall få lite stil på det hela.

— En eftermiddag, när han kom hem, var det gardiner för fönstret i det ena rummet...

— Han satt och löste schackproblem i sitt gardinlösa rum.

Det gick en tid, och de var fortfarande mycke högaktningfulla mot varandra, artiga och förekommande. För att demonstrera sin smak satt de oftast i var sitt rum, hon i rummet med de gammalrosa gardinerna och han i rummet med de matt gula.

— Det är i alla fall skönt med nånting för fönstren, kunde han säga.

— Ja, svarade hon då, det är verkligen så hemtrevligt. Jag trivs utmärkt i mitt rum.

Det hade helt plötsligt blivit hennes rum och hans rum. Det var bara köket som var deras gemensamma, och där hade de var deras gemensamma, och där hade de rödavita gardiner. Såna där trivsamma som man brukar ha i kök. Och dem hade det aldrig varit nått gräl om.

Men så här kunde det naturligtvis inte fortgå. En dag upptäckte han till sin förfaran att han började tröttna på sina matt gula gardiner. Han tyckte de såg smutsiga ut, och färgen gjorde honom orolig. Men det kunde han naturligtvis inte säga till henne. Det vore ju att utlämna sej fullständigt och erkänna att han haft fel. Men det hände allt oftare att han drogs till det andra rummet med

de gammalrosa gardinerna. Fast han tvingade sej förstås att sitta i sitt rum för det mesta.

Hon å sin sida demonstrerade tydligt sin avsky för de matt gula genom att aldrig utan tvingande orsak vistas i hans rum.

— Jag får huvevärk, kunde hon säga. Jag vet inte vad det beror på. Det kan väl aldrig vara gardinerna...

Nu vet ingen hur det hade gått, om han inte en dag kommit hem flera timmar tidigare från kontoret än han brukade. Han smög sej in genom dörren för han tänkte överraska henne.

Han gick in i rummet med de gammalrosa, men där var hon inte. Och inte i köket. Han öppnade dörren till sitt rum. Och där satt hon bekvämt tillbakalutad i fåtöljen och stickade, medan radion spelade muntra eftermiddagsmelodier.

— Hej! sa han.

Hon for upp ur stolen.

— Vad du skrämde mej, sa hon.

— Tänk, att du sitter här, sa han.

— Varför skulle jag inte det, svarade hon. Jag har väl rättighet att sitta var jag vill i våningen.

— Jovisst, sa han. Men jag tänkte bara...

— Du menar gardinerna...

— Ja, nånting i den vägen.

— Du är en idiot, sa hon och gick sin väg in till sitt rum.

Efter en stund kom han efter.

— Har vi inte varit lite dumma båda två, sa han.

— Hur så?

— Jag tycker riktigt bra om dom här gammalrosa, sa han.

Hon tittade lite skamset på honom.

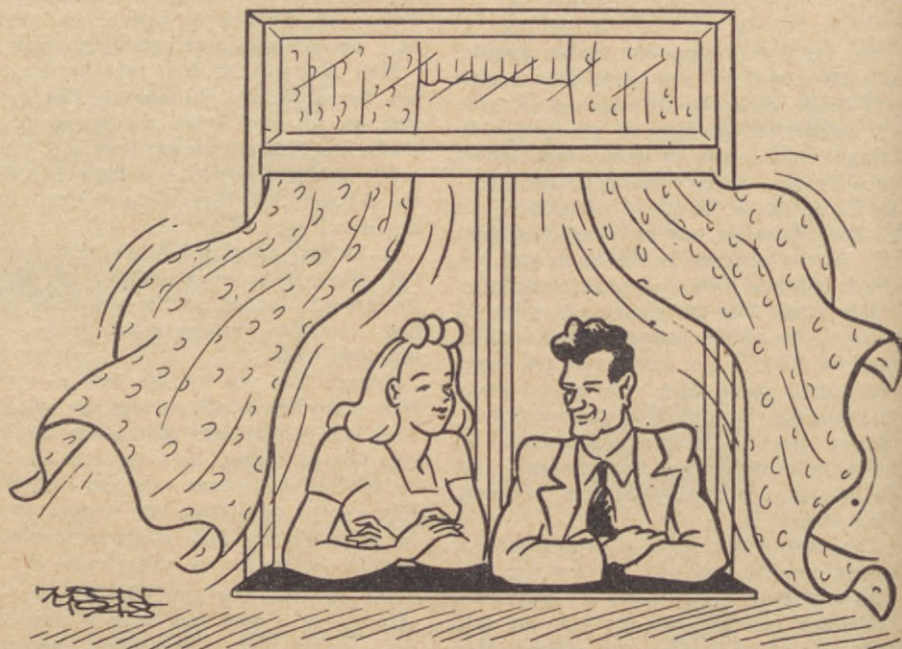
— Och jag tyckte det var lite omväxlande med dom matt gula, sa hon. Dom är inte så tokiga när allt kommer omkring. — Man ska gå halva vägen var, sa han, det är tydligt.

— Ja, sa hon.

— Vi hade fel båda två, sa han sen.

— Nä, sa hon, vi hade rätt båda två.

Och det är ju en viss skillnad.

Allmogevävnader

Sven Andersson

Tel. 109 67

BORÅS

Tel. 190 37

GAVLEVERKENS

Gasspisar — Vedpisar — Vattenvärmare

I modernaste konstruktion och arkitektur

Tackjärnsgjuteri — modellverkstad

Mek. verkstad — emaljverk

GAVLEVERKEN AB

Tel. 3643

GÄVLE

Tel. 3643

En hälsning från London

Status är i detta nummer i tillfälle att ge aktuella glimtar från två världsstäder: Paris och London. Reportage från Paris just nu återfinnes på annan plats i detta nummer. Här följer några aktuella glimtar från dagens London, där livsföringen går i knapphetens tecken, blommorna spira bland de svarta ruinerna och fåglarna sjunger för ett folk, som söker resa sig efter krigets strapasor. Londonbon söker finna sig tillrätta så gott det går, och vår korrespondent prisar tåla-

modet hos dagens engelsman — inte minst ur trafiksynpunkt — i det följande. Och så låter vi vår korrespondent själv föra ordet:

”Man förundrar sig över den tålmodighet som Londonbon lägger i dagen — i de ständiga köerna i livsmedelsaffärerna — i trängseln på de i regel alltid överfulla bussarna och ”undergrounds”. När man kommer från Stockholm och upplevt det ”muntra” morgonhumöret i trådbussarna från ”Gärdet”, eller samma väg tillbaka vid 17-tiden, är man helt enkelt häpen

över hur fina människor det finns, och hur tålmodiga, när man i London färdas med liknande fortskaffningsmedel.

Bästa sättet att se London är att åka med bussarna, och sätta sig i övre våningen längst fram. Liksom i Paris äro bussarna och även vissa spårvagnar byggda i två våningar. Jag har gjort flerfaldiga sådana rundresor. Man får då en verklig föreställning om, hur illa bombad staden är. Hela kvarter äro utplånade, några murrester kvar, eller de kala murarna av det som en gång var en kyrka eller boningshus. Men såsom ett vittnesbörd om livets seger över död och förintelse, äro ruinerna alltid överväxta med grönska och blommor. Det är förunderligt vilken vegetation som där frodas — och som en avslutning på dessa fakta har jag i friskt minne en morgonpromenad jag gjorde i förra veckan. Jag gick förbi ett bombat kvarter där blomsterprakten var grannare än eljest. Och vad tror ni jag hörde? Jo en taltrast drillande välbekant i ett träd, skalat av bombskärvar.

Londonbon är resignerad, han har kan-
(Forts. å sid. 24.)

”Aerostatiska kulan”

(Forts. fr. sid. 18.)

longen ”City of New York”. Denna ballongkonstruktion var märklig såtillvida, att under själva korgen hängde i starka rep — en ångbåt, vilken till drivkraft hade en av vår landsman John Ericsson konstruerad varmluftsmaskin. Även denna färd slutade illa — efter två dygn hamnade man i Atlantens böljor och räddades i sista stund av en fiskebåt.

Säkerligen ha flera av denna tidnings läsare med egna ögon sett eller åtminstone hört talas om en oförvägen luftseglare, som uppträdde i Stockholm omkring 1890. Det var kapten Viktor Rolla, född i Schweiz, men rysk medborgare. Han blev här mycket populär, icke minst bland damerna, genom sina djärva luftfärder. Vid en sådan, som gick av stapeln från Mosebacke den 29 maj 1890, förolyckades den knappt 20-årige mannen. Genom ett förbiseende hade den fallskärm, med vilken han brukade kasta sig ur ballongen, blivit kvarglömd. Både Rolla och ballongen försvunno i rymden och man svävade i flera timmar i ovisslet om hans öde tills tidningarnas extrablad utkommo. ”Kapten Rolla död”, lydde rubriken, och man skrev vidare: ”Den ovisslet, som rådt i fråga om den unge luftseglarens öde, är nu häft genom den sorgliga underrättelsen, att han omkommit. Hans lik, som anträffades af fiskare i närheten af Ljusterö, har förts till Karolinska Institutet i Stockholm”.

”Osvikligt medel att styra en ballong.” Fransk skämtbild från 1780talet i samband med de första uppstigningarna med friballong.

På 1890-talet företog Samuel August Andree uppstigningar med ballongen Svea, varvid vetenskapliga undersökningar och iakttagelser gjordes. Den 11 juli 1897 startade han på sin expedition tillsammans med Nils Strindberg och Knut Fraenkel för att med ballongen ”Örnen” försöka uppnå Nordpolen. Detta lyckades som bekant icke, och först 33 år efteråt fann man spillrorna av expeditionen. Det största och värdefullaste fyndet utgjorde Andrées dagbok, som utförligt skildrar resans vedermödor.

Systemet lättare än luften har nästan helt och hållet fått vika för systemet tyngre än luften som i sin tur fått vika för de motordrivna flygmaskinerna. Dock spelar luftballongen ännu en viss roll. Observationsballongen har mångenstädes spelat en icke föraktlig roll i det andra världskriget, och i de obemannade s. k. spärballongerna hade engelsmännen ett effektivt och bra försvarsmedel, som tillfogade det tyska flygvapnet avsevärda förluster.

Torand.

Schack

Redigerad av
E. LUNDIN
och
G. SKARP

DAMGAMBIT.

I särspelsmatchen om Nordiska zonnmästerskapet mellan Böök, Finland och Stoltz, Sverige kom det i nedanstående parti till en livlig och hård kamp. Trots stora ansträngningar å ömse sidor blev det ett remisslut i det ovanligt innehållsrika partiet.

Damgambit.

Vit: Eero Böök, Finland	Svart: Gösta Soltz, Sverige
1. d2—d4	d7—d5
2. Sg1—f3	Sg8—f6
3. c2—c4	c7—c6
4. e2—e3	g7—g6
5. Sb1—c3	Lf8—g7
6. Dd1—b3	0—0
7. Lc1—d2	c7—e6
8. Lf1—d3	Sb8—d7
9. 0—00	c6—c5

Ett av Stoltz med framgång använt bondeoffer, som är mycket svårt att komma tillrätta med.

10. c4×d5	e6×d5
11. Sc3×d5	Sf6×d5
12. Db3×d5	Sd7—e5!
Bondeoffrets poäng. Svart får nu tillbaks bonden med utmärkt spel.	
13. Dd5×d8	Se5×f3
14. g2×f3	Tf8×d8
15. Ld2—a5	b7—b6
16. Ld3—e4	Ta8—b8
17. La5×c3	c5×d4
18. Tf1—d1	—

Bringar vit i förlustfara. Bäst är väl 18. e×d4 och vit upprätthåller jämnvikten efter 18.—, f5. 19. Lc6, La6. 20. Tf—d1, Tb—c8. 21. d5.

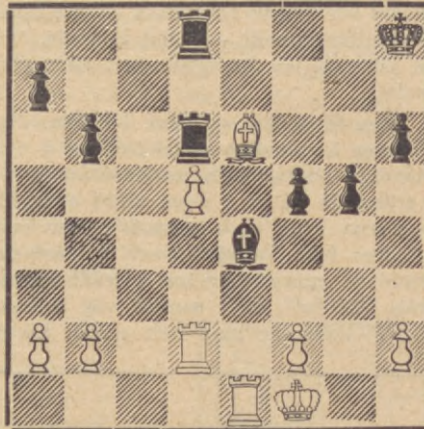
18. —	f7—f5
19. Le4—c2	Lc8—b7
20. Lc2—b3	Kg8—h8
21. Lc3×d4	Lb7×f3
22. Td1—d3	g6—g5
23. Kgl—f1	h7—h6
24. Lb3—e6	Lf3—e4
25. Td3—d2	Lg7×d4
26. e3×d4	—

Efter 26. T×d4, T×d4. 27. e×d4 skulle en bonde raskt gå förlorad.

26. —	Td8—d6
27. d4—d5	Tb8—d8
28. Ta1—e1!	—

Ställning efter 28. Ta1—e1.

Diagram 1.

Vit kämpar gott i en bekymmersam be-lägenhet. Svart kan ej slå löparen, ty på 28.—, T×d6. 29. e×d6, T×d2 följer det vackra svaret 30. T×e4! (f×e4. 40. e7 och vit vinner).

28. —	Kh8—g7!
29. Te1—d1	Le4—f3
30. Td1—e1	Kg7—f6
31. Td2—d3	Lf3×d5
32. Le6×d5	Td6×d5
33. Td3—h3	Td8—h8

Svart har manövrerat förträffligt, och har nu vinstspel. Ställningen är dock mycket svårbehandlad.

34. Th3—c3	Td5—d6
35. Tc3—c7	a7—a5
36. a2—a4	Th8—d8
37. Tc7—h7	Kf6—g6
38. Th7—b7	Td8—c8
39. Te1—e5	Tc8—c2

Äventyrar vinsten. Enklast och bäst var 39.—, f5—f4.

40. Te5—b5	Tc2—c6
41. b2—b4	a5×b4
42. Kf1—g2	f5—f4
43. h2—h4	Kg6—h5
44. h4×g5	—

Svart är nu ur farozonen sedan han genom sina senaste drag lyckats bli av svagheten på kungsflygeln.

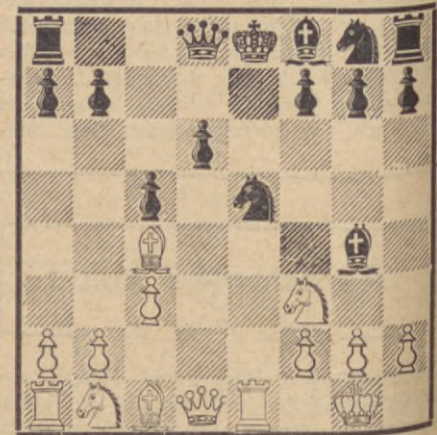
44. —	h6×g5
45. Tb7—h7†	Td6—h6
46. Th7×h6†	Tc6×h6
47. Tb5×b4	Kh5—g4
48. f2—f3†	Kg4—h5

49. Tb4—b5	Th6—c6
50. a4—a5	b6×a5
51. Tb5×a5	Tc6—c2†
52. Kg2—h3	Tc2—c3
53. Kh3—g2	Kh5—h4
54. Ta5—a2	g5—g4
Ett sista försök.	
55. f3×g4	Tc3—h3
56. g4—g5	f4—f3†
57. Kg2—g1	Th3—g3†
58. Kg2—f1	Tg3×g5
59. Ta2—a8	
Remis.	

ELEGANT DAMOFFER.

I nedanstående ställning, som uppkommit i ett parti mellan Potter (vit) och Matthews (svart), framtvingade vit vinst på följande eleganta sätt:

Diagram 2.

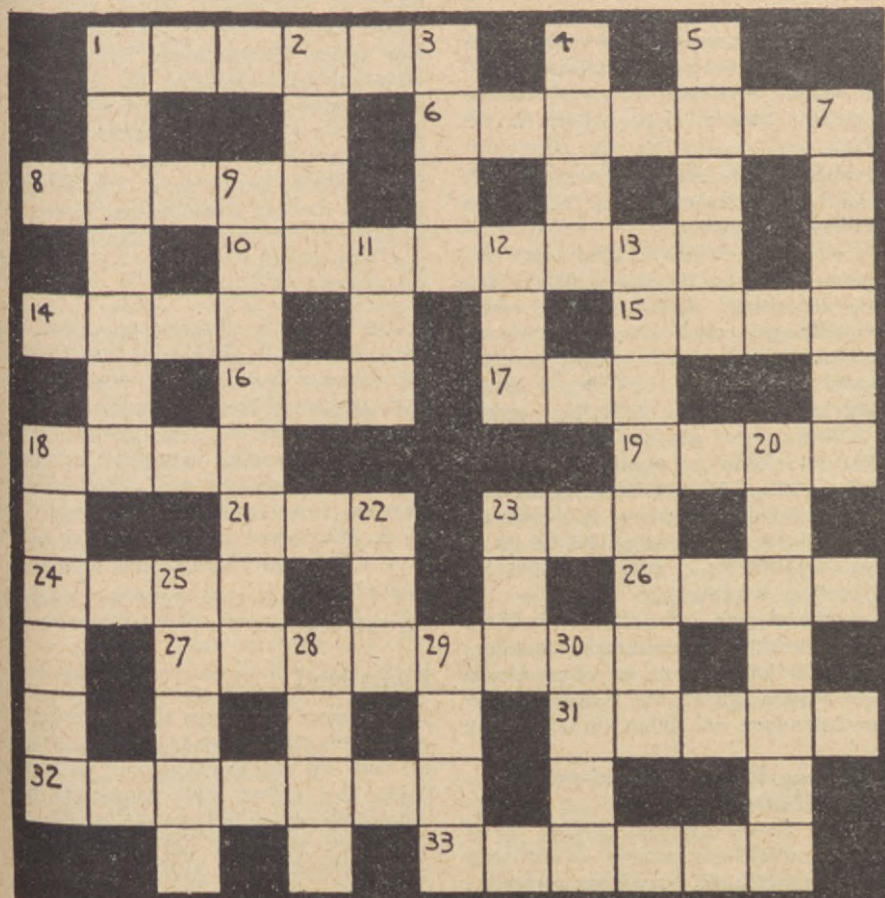
1. Sf3×e5	Lg4×d1
2. Lc4—b5†	Ke8—e7
3. Lc1—g5†	f7—f6
4. Se5—g6†	Ke7—f7
5. Sg6×h8 matt.	

Michail Botvinnik världsmästare.

Den hektiska striden om världsmästerskapet i schack är nu avgjord. Redan i Haag-omgången lyckades Sovjetrysslands champion Michail Botvinnik ernå ett betydande pängförsprång, vilket visade sig avgörande. Segern får en alldes särskild relief om man betänker att samtliga tävlande ha mötts inbördes fem gånger, och att Botvinnik endast förlorade två partier (mot Reshevsky och Keres). På andra plats kom den fyndigt och energiskt spelande ryssen Smyslov: tre poäng efter segren. De närmaste platserna delades av Keres, Ryssland och Reshevsky, USA. Allra sist kom holländaren Euwe: ett resultat, som i betraktande av hans gedigna spel, måste sägas vara missvisande. Slutställningen i poäng blev:

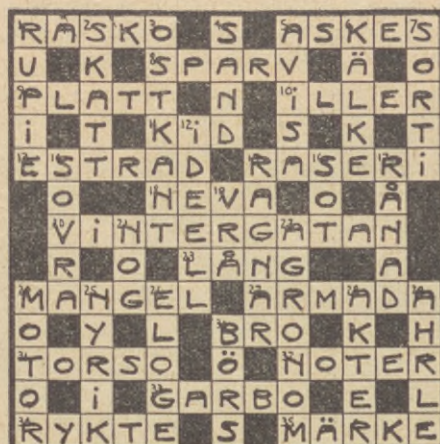
1) Botvinnik 14 poäng. 2) Smyslov 11 p. 3—4) Keres och Reshevsky 10 1/2 p. 5) Euwe 4 poäng.

Korsord Nr 7

23. Det blir ej evig fred på jorden, så länge det finns flera hundar än —. (3)
 25. Att gå fram som vandaler. (5)
 28. Ljud och ersättning. (4)
 29. En som får ha flera hustrur, om han har råd. (4)
 30. En krona bland kräftor. (4)

Lösning till korsord nr 5.

Pristagare: 1:a pris kronor 10:—, fru Telan Hellberg, Fridhemsgatan 15, Stockholm, 2:a pris kronor 5:—, A. Norman, Box 19, Laxbäcken.

Tävlingsregler.

Lösningar till korsord nr 7 skall vara Status redaktion, Kocksgatan 15, Stockholm, tillhanda senast den 10 augusti -48.

För att komma med i prisbedömningen måste tävlingsförsändelse vara märkt "Korsord nr 7". Glöm ej att tydligt ange namn och adress!

Två priser, ett på tio och ett på fem kronor utdelas. Lösning och pristagarnas namn kommer i septembernumret.

VAGRÄTA ORD.

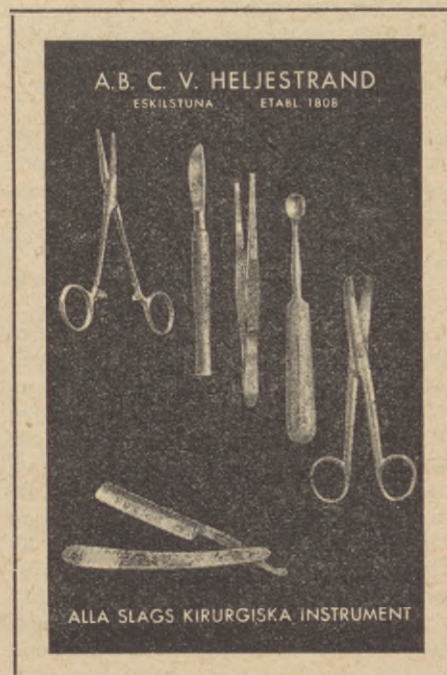
1. Äldre mått för såd. (6)
 6. "Gud har i sin fotografiateljé ett — som heter Getsemane." (7)
(Nils Ferlin)
 8. Pigg. (5)
 10. Skinkompass. (8)
 14. Vad har fiskaren? Och vad gjorde jägaren? (4)
 15. Är åtta för sju sovaren. (4)
 16. Köttet på detta rutproblems skelett. (3)
 17. Nödvändigt vid vigsel. (3)
 18. Den hos oss vanligaste sagoformen. (4)
 19. 2.10 i strumplästen, 49 i skor. (4)
 21. Trålfiskaren steker den som biff och äter den med lök. (3)
 23. För rättegångshyenor. (3)
 24. En bra bit från Lambeth Walk. (4)
 26. +. (4)
 27. Två som gå upp i varandra. (8)
 31. Lille Per har begär att se efter just här hurdan leksaken är. (5)

32. "En herre får naturligen ej i damsällskap sätta tummarna i västhålen. Det ser då ut som om han vore angelägen att visa att han har ren —." (7)
(Saxon)

33. Heter polisen i Skeppar Karls gränd. (6)

LODRÄTA ORD.

1. Liknades av Diogenes vid en snara, insmord med honung. (7)
 2. Det är ett vågspel. (4)
 3. Ett farligt rännande. (4)
 4. Uppsats. (4)
 5. Det blir bättre nästa år! (5)
 7. Hals. (6)
 9. Ljuset från väster. (8)
 11. Göta kanal och gjorde den som satt i fängelse. (3)
 12. Första akten. (3)
 13. "Allri va di likadanna, men nog va di ståtligt granna, vart som te ett lysane schabrak." (8)
(Jeremias i Tröstlösa)
 18. Det som kröner en panel t. ex. (6)
 20. Bör en fältherre vara. (7)
 22. Ett asiatiskt nöt. (3)

FRÅN NÄR OCH FJÄRRAN.

(Forts. fr. sid. 21.)

ske magrat åtskilligt, men man är ändå glatt förvånad över att finna att det inte råder livsmedelsbrist. Jag talar nu inte om hotellen, de ha lika bra med maten som i Stockholm, utan mina erfarenheter grundar sig på besök hos familjer, och svep i olika affärer. Nog kan det hända att en husmoder i London i dag kan få gå i fem sex affärer för att få en viss vara, men i regel får alla vad de skall ha. Kläder äro ransonerade, likaså sötsaker.

En övervåningsbuss i London — i den övre våningen sitter man luftigt och skönt under varma och soliga dagar.

Musiklivet blomstrar i London som aldrig förr. Jag har besökt Albert Hall, den kända stora lokalen som tar in 8.000 åhörare, men som kunde ta in 10.000 om brandföreskrifterna så tillåte. Där gavs Beethoven och Tjajkowsky inför fullsatt auditorium.

Teatrarna ha fullsatt så gott som varje kväll. Det spelas både dramer och komedier. Det kvinnliga London är ovanligt välklätt, och på teatrar och konserter ser man ofta stor toalett.

Som en sammanfattning av första veckans intryck i efterkrigs-London kan konstateras att livet flyter förvånansvärt normalt. Alla när en stilla förhoppning om att utvecklingen i världen skall ske i fred och samarbete — alla till gagn för både nuet och framtiden, för de som bo i England och annorstädes.

Bem.

Om sysselsättningsterapi vid schweiziska sanatorier

skriver doktor Gösta Birath i Svenska Nationalföreningen mot Tuberkulos Kvartalstidskrift, häfte 2, 1948, som nu utkommit. I övrigt innehåller denna publikation bl. a. en artikel om "undernäring och tuberkulos" av doktor Erik Forsgren och en presentation av en ny kungablanckett, en jubileumstelegramblankett i samband med Konungens 90-årsdag. Kvartalsskriften kan som vanligt erhållas genom bokhandeln eller direkt från Sv. Nationalföreningen mot Tuberkulos, Västra Trädgårdsgatan 11 B, Stockholm. Priset är endast 50 öre.

En dyrtidskompensation av fem procent till folkpensionärerna föreslås av socialministern i form av engångsbelopp för kalenderåret 1948.

Dyrtidstilläggen blir enligt förslaget 50 kr. för ensamstående pensionär, 40 kr. för envar av äkta makar som båda har folkpension och för pensionsberättigad vars hustru har hustrutillägg samt 30 kr. för änkepensionsberättigad. Sistnämnda belopp föreslås även som tillägg på hustrutillägg vars maximibelopp uppgår till 600 kronor.

Dyrtidskompensationen begränsas till sådana folkpensionärer som är väsentligen beroende av pensionen för sin försörjning eller för vilken folkpensionen åtminstone utgör en betydande del av den totala inkomsten. Enligt förslaget skall dyrtidstillägget utgå till ensamstående pensionär vars inkomst ej uppgår till i bostadskostnadsgrupp I 400 kr., i grupp II 700 kr., i grupp III 1.000 kr., i grupp IV 1.300 kr. och i grupp V 1.600 kr. För makar som båda är pensionsberättigade begränsas rätten till dyrtidstillägg till dem vilkas sammanlagda inkomst ej uppgår till i grupp I 600 kr., i grupp II 1.000 kr., i grupp III 1.400 kr., i grupp IV 1.800 kr. och i grupp V 2.200 kr.

I samband med detta förslag bebådas även en särskild levnadsomkostnadsundersökning för folkpensionärer, vilken skulle ge en fastare grund för bedömning av levnadsstandard och olika förhållanden.

Utbildning för tbc-konvalescenter i Norrbotten

C:a 35 tbc-konvalescenter har under året fått utbildning genom landstingets försorg omtalade de lungsjukas representant i landstingets eftervårdskommitté av år 1941, vid konvalescentföreningens årsmöte på ABF-lokalen i Luleå som samlat ombud från Kiruna i norr till Piteå i söder.

Rapport lämnades vid mötet om V. U:s verksamhet under året, varibland kan nämnas en turné genom länet med riksdagsman Jonsson som talare. Turnén hade gett ett mycket gott resultat liksom även uppvaktningar hos olika myndigheter inom landet.

Riksbudsmann Molin redogjorde för sina besök hos lokalföreningar inom länet samt på platser där sådana kan tänkas bildas. Även han kunde peka på ett mycket gott resultat.

Från förhandlingarna kan i övrigt nämnas att beslut fattades om att insamlingsverksamheten skall avvecklas redan i år.

Efter att verksamhets- och revisionsberättelserna godkänts förrättades styrelsevalet. Valda blev herr V. Östling, Luleå, ordf., fr. Ellen Ekman, Sandträsk, sekr., hr B. Backman, Luleå, kassör, samt i övrigt hr G. Carlsson, Piteå och S. Andersson, Malmberget. Att representera föreningen vid riksförbundsmötet i sommar valdes hr S. Andersson, Malmberget.

Framgångsrikt år för centralföreningen i Västernorrland

De lungsjukas centralförening i Västernorrland hade i söndags årsmöte i Härnösand i närvaro av ett trettiotal ombud. Sedan centralföreningens ordf. Yngve Mattsson, Härnösand, hälsat välkommen utsågs Carl J. Jonsson, Örnsköldsvik, att leda dagens förhandlingar. Revisions- och verksamhetsberättelserna för det gångna året föredrogs och godkändes efter en kort debatt. Av den senare framgick att verksamheten under det gångna året varit framgångsrik. En nybildad konvalescentförening i västra Medelpad har under året anslutit sig till centralföreningen. F. n. är sex konvalescentföreningar och tre patientföreningar anslutna.

Den avgående styrelsen omvaldes med undantag för K. Forsberg, Örnsköldsvik, och Olle Lindström, Frånö, vilka båda av sagt sig. I deras ställe valdes Carl J. Jonsson, Örnsköldsvik, och Alvar Vestin, Kramfors. Omvalda ledamöter är Yngve Mattsson, Härnösand, ordf., Gerhard Andersson, Härnösand, kassör, Sven Vallmark, Härnösand, sekr., samt Stig Lundgren och Ingrid Thorén, Sundsvall.

V. U. kommer som förut att förläggas till Härnösand.

I Jämtland

har intresset och viljan till samverkan för att komma tillrätta med tuberkulosfrågorna tagit sig glädjande uttryck på senaste tiden. Den 6 juni hade Jämtlands Konvalescentförening ett talrikt besökt årsmöte, och Status är här i tillfälle att i starkt koncentrerat återge ett referat i ortspressen:

Sollidens sanatoriums samlingshall var till trängsel fylld då ordföranden i Jämtlands läns konvalescentförening, Bror Normann, hälsade välkommen till föreningens årsmöte. Bland gästerna märktes särskilt överläkare Bo Carstensen, ordföranden i De lungsjukas riksförbund, riksdagsman Sigfrid Jonsson, Järvsands, samt landstingsman Sixten Nilsson, Mörtsil.

En del mindre anslag till studier hade under det gångna året beviljats. Föreningens ekonomi har dock inte tillåtit att bidragen till omskolning och utbildning kunnat få den omfattning som önskvärd vore. Nya vägar för denna verksamhet måste sökas.

Arbetsterapi vid sanatoriet samt eftervård och omskolning var de frågor vilka löpte som en röd tråd genom hela årsmötesförhandlingarna och de därpå följande föredragen.

Anställandet av en social kurator för de lungsjuka inom Jämtlands län ansågs vara en angelägenhet som snarast borde lösas. Ordföranden meddelade att en hemställan till landstinget hade gjorts i denna

sak och hoppades att den skulle röna förståelse.

Efter mötesförhandlingarna överlämnades ordet först till överläkare Carstensen. Han började med att konstatera hur eftervärdet eftervården av de lungsjuka är. Stora framsteg har gjorts för att uppspara och bekämpa sjukdomen. Men även efter sanatorietiden bör det vara samhället angeläget att ta vård om de utskrivna. Ordentliga och hygieniska bostäder och närande föda samt regelbundna och sunda levnadsvanor satte överläkaren som de viktigaste medlen för att en konvalescent skulle klara sig undan recidiv. Detta förutsatte dock i sin tur att den utskrivne bereddes möjlighet till en sådan livsföring. Då det för Norrlands vidkommande till stor del är skogs- och jordbruksarbetare som frekventerar sanatorierna är omskolningen den största frågan för samhället att lösa. En lungsjuk bör inte nödgas återgå till yrken, som inte passar hans av sjukdomen försvagade fysik. Visserligen, framhöll talaren, har statsmakterna uppmärksamheten riktad på de partiellt arbetsföras problem. Men då detta är frågor som bör lösas fortast möjligt, torde de lokala initiativen betyda mycket.

Dr Carstensen talade om hur Norrbottens landsting själv föredragit att lösa eftervårdsfrågan. Efter framställning från de lungsjuka anvisade landstinget 100.000 kr. till eftervård och omskolning. En eftervårdskommitté tillsattes att förvalta dessa pengar. Erfarenheten har visat att de blev väl använda medel.

Avslutningsvis framhöll talaren att det fordrades sammanhållning och arbetsvilja även från de sjukas egna led för att resultat skall nås. Om så sker trodde han säkert att de anslagsgivande myndigheterna också skulle ställa sig förstående och välvilliga till våra problem.

Då riksdagsman Sigfrid Jonsson tog till orda kunde han konstatera att han blivit utan ämne för sitt föredrag. Dr Carstensen hade förekommit honom, sade han.

Detta faktum beredde honom dock stor tillfredsställelse, då Dr Carstensen med detta visat att hans intressen och inställning helt sammanfaller med de lungsjukas. Detta fann ordföranden i De Lungsjukas Riksförbund som ett glädjande tecken för framtiden. Talaren belyste i den följande framställningen hur det arbetades på olika håll inom landet för att hjälpa de lungsjuka till rätta. Även Jonsson efterlyste det lokala initiativet. I den mån det är möjligt skall Riksförbundet vara behjälpligt med råd och anvisningar. Vad som närmast borde söka åstadkommas ansåg han vara en socialvårdskonferens i höst. Genom en sådan kan värdefull kontakt med länets socialvårdande myndigheter uppnås.

Landstingsman Sixten Nilsson uttryckte sin stora tillfredsställelse över att överläkaren visade en så positiv inställning till de partiellt arbetsföras problem. Beträffande eftervården meddelade Nilsson, att han och några fler landstingsmän vid fjolårets landsting motionerade om ett förslagsanslag på 10.000 kr. till eftervård. Resultatet blev ett anslag på 5.000 kr., samt en kommitté att handha dessa medel. Talaren framhöll, att det finns landstingsmän som inser betydelsen av att de partiellt arbetsföras problem löses på ett gagnarikt sätt. Därför trodde han att förutsättningar för att vinna de lokala myndigheterna för mera ingripande åtgärder fanns.

Planer på bättre eftervård för lungsjuka i Skåne

Kristianstads läns konvalescentförening höll i söndags sitt årsmöte under livlig tillslutning. Förutom De Lungsjukas Riksförbunds ombudsman Carl Mohlin från Stockholm såg föreningen som sina gäster landstingsman Carl Jönsson, Gärds Köpings, assistenten Brita Kjellström från länsarebtsnämnden och kuratorn vid Bro-

by sanatorium E. Dieden samt ombud från Broby Patienters Självhjälpsförening.

Efter behandling av interna frågor höll ombudsman Mohlin ett belysande anförande över hur det är ordnat och bör ordnas för de lungsjuka inom riket, särskilt för eftervården under konvalescenttiden samt för de partiellt arbetsföra.

Det händer, att en lungsjuk efter en sjukhusvistelse på, låt oss säga ett år, som kostat landstinget i runt tal 3.600 kr., efter utskrivningen från sanatoriet får så knappt tilltaget underhåll, att hans eller hennes tillfrisknande avstannar, eller att konvalescenten återgår i arbete för tidigt för att få medel till en dräglig försörjning. Sjukdomen kan därigenom förvärras och efter ett år orkar han kanske inte längre utan måste åter intagas på sanatorium för en längre tid. I vissa fall blir han aldrig återställd och den besparing, som kommunen i ett sådant fall trots sig ha gjort, har i stället blivit orsak till stora utgifter för landstinget, staten och den egna kommunen.

Ombudsmannen vädjade till länets kommuner om förståelse för de lungsjukas eftervårdsproblem och framförde en önskan om en socialvårdskonferens i Kristianstads län med deltagande från kommuner och landsting.

Till slut belystes betydelsen av det arbete, som bedrivs av de lungsjuka själva genom De Lungsjukas Riksförbund och konvalescentföreningarna.

Landstingsman Carl Jönsson upplyste om att landstinget upptagit de partiellt arbetsföras fråga och att denna ligger under utredning. Han hoppades att den skulle få en lycklig lösning. Vidare avslöt sig tal. till ombudsmannens anförande och förordade en socialvårdskonferens.

Efter några diskussionsinlägg från mötesdeltagarna beslöt mötet att inbjuda till socialvårdskonferens och att ingå till landstinget med anhållan om anslag till administrationskostnader.

SAMARBETE MELLAN MEDICINSK OCH SOCIAL SAKKUNSKAP...

I god tid före utskrivningen från sanatoriet skulle patienten få tillfälle att för en social kurator framlägga sin situation beträffande ekonomi, möjligheten att senare få arbete antingen inom sitt gamla yrke eller om detta är olämpligt eller om det gäller en ungdom, som ännu inte varit i någon förvärvsverksamhet, möjligheterna till utbildning och anställning i annat yrke. Lämpliga förslag kunna därefter diskuteras mellan kuratorn och läkaren. Också de patienter, som gå på sina regelbundna dispenserkontroller, skulle säkerligen ofta ha stort behov av social och ekonomisk rådgivning av sakkunnig i nära anslutning till de rent medicinska fordringarna.

(Överläkare Bo Nordgren.)

KUNGS

LIVSMEDEL OCH SKEPPSHANDEL

Inneh. LEMON o. STEDING

Kungsgatan 8 - LULEÅ - Tel. 4324, bostad 2510

Kött-, fläsk- och charkuterivaror
Sprit, Tobak, Cigaretter, Proviant
Däcks- och maskinförnödenheter

Vår strävan: BÄSTA MÖJLIGA KUNDSERVICE

**BORÅS och SÖDRA
ÄLVSBOGSLÄN**

**ELEKTRISKA INSTALLATIONS-
AFFÄREN I BORÅS AB**

Stora Brogat. 4 — Tel.: 100 58, 200 58
Utför allt, säljer allt elektriskt! Special-
affär i armatur. Starkströms- och svag-
strömsinstallationer. Kostnadsberäkning-
ar, Reparationer, Motorlindningar.

Hjelms Bil AB.

BETALD ANNONSPLATS

ESKILSTUNA

CAFÉ NUTIDEN

Tel. 312 66 - Nygatan 13 - Tel. 312 66
REKOMMENDERAS

Tandläkare
VALTER SÖDERBERG

ESKILSTUNA — Torshälla
Telefon 306 66, 551 77

Västermalms Livsmedel

(Ebba Gustafsson & Co)

Franzégatan 35 — Telefon 337 17
FÖRSTKLASSIGA VAROR.
STOR SORTERING

BETALD ANNONSPLATS

FALKÖPING

Bröderna Wahl A.-B.

FALKÖPING

Tel. 148 o. 1148 — Tel. 148 o. 1148
Disponenten 902

**JÖNKÖPING
med omnejd**

Byggtjänst i Jönköpings A.-B.

Tel. 63 95 96 — 96 63 09
Specialfirma för byggnadsmaterial.

JÖNKÖPING

**June-Munktell
Marinmotor**

för fiske-, frakt- o. passagerarefartyg

**AKTIEBOLAGET
JÖNKÖPINGS MOTORFABRIK**

Jönköping. Telegr.-adr.: Motor
Telefoner: 197, 897.

**ABRAHAMSSONS Snickerifabrik
SMÅLANDS TABERG**

Tel.: 77 och 277 fabriken, linjevälj., 8 fa-
brikör Arnold Abrahamssons bost., 180
fabrikör Hans Abrahamssons bost.,
76 fabrikör J. H. Abrahamssons bost.
Tillverkning av alla slags byggnadssnic-
kerier, hyvl. och ohyvl. trävaror. För-
säljer: PLYWOOD, MASONITE, TREE-
TEX, ANKARBOARD m. m.

BETALD ANNONSPLATS

KIRUNA

Alltid färska **BAKVERK**
CONDITORI BRÄNDA TOMTEN
(PAUL LAVÉN)
— Tel. 109 —
TÄRTOR — EFTERRÄTTER

LULEÅ

ALGOT AXELSSON

Snickeri- och Byggnadsarbeten
av alla slag utföras väl och billigt
Telefoner:
Verkstaden 2879, Bostaden 2779
Skeppsbrogatan 50

HENRYS

Tel. 1435, 4735 - Luleå

Allt i Livs

KÖPKUNGS-RADIO

H. G. JOHANSSONS Radioaffär
Luleå

LULEÅ KEMISKA TVÄTT

Smedjegatan 24 Telefon 1466
LULEÅ

KEMISK TVÄTT — ANGPRESSNING
Ring Ni, så hämta vi!

LULEÅ

Bröderna Hedlund

TILLVERKARE AV:

VIBRO-BLOCK

Tel. 501 11 LULEÅ Box 20 18

MALMÖ

MARMOR, KALKSTEN

och GRANIT

INGENJÖRSFIRMAN H. SVENSSON

— Villa Daisy, Mariedalsvägen —
MALMÖ Telefon 153 80

Allt i päls

hos

Kör snär FELDT

Telefon 124 84

Davidshallsgatan 15, Malmö
Hörnet av Kärleksgatan

NORRKÖPING

Aktiebolaget Trycksaker

BOK- & ACCIDENSTRYCKERI

Repslagaregatan 25
Telefon 209 52 Postgirokonton 13 05 52

ALLT I BLOMMOR!

Ekströms Hovblomsterhandel

Drottninggatan 6

Telefoner: 230 10, 208 99

12.000 hushåll

samarbetade under
1946 i Konsum för att
hålla hushållskostna-
derna nere.

Gustafssons Gummiverkstads AB

Slottsgatan 134 Tel. 226 81

Alla slags Gummireparationer utföras
snabbt, väl och till moderata priser.

NYKÖPING**N. J:s LIVSMEDEL**

— allt i matvaror på ett ställe, speci-
ceri-, bröd- och mjölkaffär.

Tel. 2013 Borgaregatan 12

SUNDSVALL

med omnejd

NORRLANDS TRAVSÄLLSKAP

avhåller å Bergsäckers Travbana Sunds-
vall, travtävlingar c:a 30 söndagar under
Mars—Oktober 1948. Totalisator.

631 88 Pressrummet 630 61

Tel.: Kontoret 4270. — Banmäst. 5330.

DUCO & MALAREVERKSTAD

Modernt och tidsenligt inredd efter se-
naste förordningen

C. ERIK BERGSTRÖM

Förstklassigt arbete Humana priser
N. Järnvägsgatan 52 Telefon 1718

PORTRÄTTET eller SERIEN

från

A TELJÉ ENGSTRÖM

(f. d. Palens)

Storgat. 6—8 Tel. 1115 Sundsvall

AB BENGT ANDERSSON**MANUFAKTURAFFÄR**

STORGATAN 17

Tel. 3311

Järnkonstruktioner och Smiden
för hus och fabriksbyggnader

Andersson & Nilssons Smidesverkstad
Telefoner 4757, 4767 — SUNDSVALL

BETALD ANNONSPLATS

SÖDERTÄLJE**Qvidings Bageri
& Konditori**

Villagatan 9 - Tel. 319 12

Filial: Storgatan 5

Tel. 317 76

UMEA**KAFÉ BUSSBUFFÉN**

Busscentralen. Öppet alla dagar
Tel. 919

Sofie Stenmans Eftr.**MÖSS- HATT- MODE- & PÄLS-
VARUAFFÄR**

REKOMMENDERAS!

Storg. 44 — UMEÅ — Tel. 360

RESTAURANT SÄVARGÅRDEN

Öppet alla dagar

Mottager beställningar å middagar,
supéer m. m.

Ring tel. 222 och diskutera med
föreståndaren

DOKTOR BJÖRN MORAEUS

Storgatan 87 - UMEÅ

L u n g s j u k d o m a r

Mottagning efter överenskommelse per
telefon Umeå 28 60.

UMEA TEGELBRUK

Bäckström & Co.

Box 5, Umeå 1. Tel. kontoret 570

bruket 126

Föreningen MÖBELSNICKERIET

Grisbacka, GRUBBE

Tel. Fabr. 394. Kont. 684

U m e å

BETALD ANNONSPLATS

UPPSALA**KUNGSÄNGENS****KEMISKA TVÄTT**

Kungsängsgatan 23
Tel. 382 52

REKOMMENDERAS

Puts och murbruk

levereras av

AB GOZZIS Murbruksfabrik

Tel. 331 87 Upsala Tel. 331 87

BYGGNADSFIRMA**A. FREDLUND**

S:t Persgatan 18

UPPSALA**CHR. RABÉNS EFTR.**

(A. Widman)

Kungsängsgat. 7 UPPSALA Tel. 303 79
Affären etabl. 1849. Största sort. av
Sjukvårds- och Optiska artiklar.
Slipningar och reparationer utföras.

I vår specialaffär finner Ni
allt för barnen, från babyn upp
till 12 år!

FIRMA BARNKLÄDER

Svarbäcksgatan 4, Uppsala. Tel. 309 95.

BETALD ANNONSPLATS

VÄRNAMO**VÄRNAMO KRAFTAKTIEBOLAG**

Elektrisk ström för

Uppvärmning - Hushållsändamål
Motordrift

Telefoner:

Kont. 89, Kassa 912, Transformatorst. 605.

VÄSTERÅS**VARGBO HANDELSTRÄDGÅRD**

Telefon 312 32

Blomsterhandel, Stora gatan 86. Tel. 305 61
Utför alla slags Binderier och Blomster-
korgar omsorgsfullt. Årstidens krukväx-
ter och lösa blommor i stor sortering och
till billiga priser.

Runes

KONDITION
VÄSTERÅS

Emausgatan 29 Tel. 389 70

ÖREBRO

Kapptyger, klänningstyger o. siden
köpes billigast i Örebro
hos

A.-B. YLLE- & SIDENLAGRET

Fredsgatan 13, 1½ tr.
Telefon: 184 29

TURMAN
I TÄTEN

HERRKLÄDER
GOSSKLÄDER
EKIPERING

tel. 240 20 Storgatan 24 tel. 240 20
Örebro

Rederiaktiebolaget

IRIS

STOCKHOLM

Telegr. "Clasabra"

Tel. 11 71 80, 10 49 45

S/S "Rigel"	6450 d.w.
S/S "Lestris"	4300 „
S/S "Polaris"	3775 „
S/S "Jupiter"	3200 „
S/S "Orion"	3000 „
S/S "Atair"	2990 „

BETALD ANNONSPLATS

BRÖDERNA OLSSONS BILVERKSTAD

MOKORSET

Tel. Myssje 46, anknytn. bostaden

Fullständig bilservice

Texaco bensin och oljor

AKTIEBOLAGET NYFORS JÄRNVAROR

Nyforsgatan 9, Eskilstuna

Tel. 319 31, 344 95

★

Välorterad Järnhandel

Kvalitetsmärket för trikåvaror
av alla slag

Plywood & Masonite ★ Wallboard
Lamellträ, alla slag ★ Dörrar och luckor

Tila, den vackra masonitelack-
plattan för butiks- och
badrumsinredningar m. m.

FEUK & WILSON A/B

Karlavägen 10, STOCKHOLM

Tel.: 10 81 82, 20 53 28, 10 67 66

Lastbilscentralen

Smedjegatan 30, Luleå

Ombesörja: Lastbilstransporter av
alla slag, Levererar Gjutgrus, Mur-
sand, Gårdsgrus. Allt till bestämda
priser. — Infordra offert.

Telefoner 3520, 4255

Föreståndarens bostad 3205